

VOLILNA KONFERENCA SINDIKATA SOZD ISKRA

Temeljna vloga sindikata v združenem delu

V ponedeljek, 18. t. m., je bila v Ljubljani redna volilna konferenca koordinacijskega odbora sindikata SOZD Iskra. Konferenco je odprl predsednik KOOS Jože Čebela, ki je pozdravil vse navzoče, med njimi predsednika republiškega odbora sindikatov predelave kovin Srečka Mlinariča, predsednike občinskih sindikalnih svetov, kjer so po Sloveniji locirane Iskrine tovarne ter člane kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra. Po izvolitvi organov konference in sprejetju dnevnega reda je predsedujoči Marjan Može prepustil besedo predsedniku KOOS Jožetu Čebeli, ki je dejal:

Tovarišice in tovariši,

Na današnji volilni konferenci Koordinacijskega odbora sindikata SOZD Iskra imamo priložnost oceniti naše dosedanje delovanje ter skleniti dogovor za naše nadaljnje aktivnosti.

Iz poročila Izvršnega odbora KOS je razbrati dokaj živahno aktivnost na raznih področjih našega dela. Pa še ni vse zajeto v poročilu, ker smo menili, da naj bo z razpravo to dopolnjeno.

Mirno lahko trdimo, da smo v preteklem mandatnem obdobju, zahvaljujoč se enotnim velikim prizadevanjem vseh subjektivnih sil v naši družbi, napravili zelo veliko. Seveda še zdaleč ne vsega in tudi še več bi lahko. Letno smo sproti preverjali našo učinkovitost in ocenjevali opravljene naloge ter poizkušali odpraviti ugotovljene slabosti. Nekje smo uspeli bolj, nekje manj. Vsekakor pa smo si nabrali mnogo bogatih izkušenj. Iz leta v leto ugotavljamo večjo uveljavitev sindikata v svojih sredinah.

V zadnjem letu smo v sindikalnih organizacijah bili bitko za uveljavitev ZZZ in snovali plane, kako bodo akcijsko še uspešnejši in kar smo se na sindikalnih kongresih tudi dogovorili.

Osnovni organizaciji sindikata smo posvetili v vseh kongresnih dokumentih izjemno pozornost. Pri tem smo upoštevali mnoge dosedanje izkušnje in mnenja iz širokih razprav pri pripravljanju teh statutarnih dokumentov. Že do sedaj so bile po navadi najuspešnejše OOS, ki so bile organizirane po dogovorjenih načelih, vključno z aktivno delujočimi sindikalnimi skupinami. Da bi dosegli še večjo učinkovitost OOS sedaj dodajamo njenemu IO še dodatne naloge, zlasti pa večjo politično odgovornost. Ob tem pa mora tudi v bodoče biti naša poglobljena naloga ta, da mobiliziramo čim širši krog članstva. To lahko spet storimo samo s tem, da poglobljamo delo v OOS, ki morajo postati nosilke pobud in aktivnosti uresničevanja novih odnosov v združenem delu in celotni samoupravni družbi.

Samo takšna usmeritev na OOS nam bo omogočila usposobiti delavce, da prevzamejo v celoti svojo zgodovinsko vlogo.

Kljub ugodnim ocenam in dobrim rezultatom se moramo zavdati, da ustava in novi družbeno-ekonomski odnosi še zdaleč niso uresničeni: Krepitev vloge OOS pa seveda tudi ne pomeni njenega zapiranja, ali nepovezovanja z drugimi, pa naj si bo v okviru DO ali SOZD.

V nadaljevanju referata se želimo osredotočiti le na nekaj področij našega preteklega delovanja.

Največ aktivnosti je Koordinacijski odbor posvečal uveljavljanju ustavnih določil in ZZZ. Najpomembnejše naloge s tega področja so bile usmerjene v ustanavljanje TOZD povsod tam, kjer so za to bili pogoji za najoptimalnejše organiziranje TOZD, skladno z ZZZ.

Sprotno smo opozarjali na pomanjkanjivosti in na ustrezne rešitve samoupravne organiziranosti nekaterih TOZD, ki so predstavljale oviro za dosledno realizacijo samoupravne organiziranosti, v kateri delavci dejansko odločajo o pogojih in rezultatih svojega dela ter si prizadevali, da bi združevanje dela in sredstev slonelo na dolgoročnih programih in planih razvoja s spremenjenimi dohodkovnimi odnosi med TOZD, DO in v okviru SOZD.

Ugotovili smo, da so bili zakoreninjeni stari odnosi in podjetniška miselnost v nekaterih primerih velikokrat ovira za hitrejšo uveljavljanje novih odnosov. To se predvsem odraža v nekaterih TOZD, kjer še vedno nismo uspeli odpraviti teženj preoblikovanja TOZD v „mini podjetja“, katerih nosilci niso delavci v proizvodnji, ampak poslovalne in strokovne strukture, ali njihovi posamezniki v TOZD. Tu je prisotna tudi nepripravljenost združevanja skupnih funkcij, kljub sprejetim obveznostim.

Zaradi takih teženj, ki pa so v manjšini, moramo v sindikalnih organizacijah Iskre vztrajati na združevanju dohodka med TOZD v okviru DO in SOZD na podlagi skupnega planiranja, ki mora zagotavljati usklajen razvoj vseh TOZD in boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, s tem pa tudi skupno povečanje produktivnosti dela in dohodka ter večji dohodek TOZD, ki združuje delo in sredstva.

Janez KERN je bil rojen 3. 4. 1940 v Kranju. Opravljal je vrsto odgovornih funkcij v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah. Nazadnje je bil sekretar sveta ZK DO Elektromehanika. Je član ZK od leta 1971.

Združevanje dela in sredstev mora doprinesti k odpravi skupinske lastniškega pojmovanja TOZD in teženj po zapiranju vase.

Drugo področje, ki je terjalo dokajšnjo našo angažiranost, je gospodarjenje v Iskri. Tekoče smo spremljali podatke gospodarjenja sleherne TOZD, DO in SOZD kot celote. V TOZD, v katerih so bili poslovni rezultati slabi, smo zahtevali realne sanacijske programe, izdelane na osnovi predhodnih analiz vzrokov stanja. Samoupravni organi so sprejeli vrsto ukrepov. Tudi poslovodni organi SOZD so se osredotočili na poslovno-kritične TOZD in jim nudili vso pomoč pri razreševanju njihovega ekonomskega položaja.

Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da vsako leto beležimo izboljšanje poslovnih rezultatov. Ocenjujemo tudi dobro izpolnjevanje srednjeročnih planskih obveznosti. Precej hlabro smo se lotili novih investicijskih nalog, saj znašajo le-te kar 7 milijard din. Pri tem pa opazimo, da spet znamo prej vlagati v stroje, ali poslovne prostore, zanemarjamo pa vlaganja v družbeno prehrano, otroško varstvo, medicino dela, rekreativne objekte ter objekte za odih in letovanje.

V nadaljevanju referata želim dati poudarek še enemu področju, ki pa ne zadeva samo delavcev Iskre, ampak ima širši družbeni pomen. Na 8. kongresu ZKS smo sprejeli sklepe o nadaljnjem delu članov ZK pri razvijanju družbeno-ekonomskih odnosov v naši družbi. Pri tem nadaljnjem razvoju družbeno-ekonomskih odnosov bi opozoril na pomembno področje, o čemer je govora med nalogami, sprejetimi na IX. kongresu ZSS in se na

PREDSTAVNIKI ELKOM V ISKRI

V torek, 19. decembra t.l. so obiskali SOZD Iskra predstavniki samoupravnih in poslovodnih organov ter družbeno-političnih organizacij SOZD ELKOM iz Maribora. Med plodnimi razgovori so se dogovorili za nadaljnje sodelovanje med obema organizacijama in sicer na področju programa, poslovanja in družbeno-političnega delovanja. Ob tej priložnosti so se tudi dogovorili, naj bi do prihodnjega marca sprejeli samoupravni sporazum o konkretnem poslovno-tehničnem sodelovanju obeh SOZD. Več o tem prihodnjič.

Dosedanji predsednik sindikata SOZD Iskra Jože Čebela med govorom.

našajo na razvoj samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov in političnega sistema samoupravljanja.

To je področje razvoja naših proizvodnih zmogljivosti in izogibanja neracionalnega predvajanja.

Vsak dan lahko zasledimo v sredstvih obveščanja, da se naši delovni ljudje vprašujejo, kako je možno, da v naši samoupravni socialistični družbi, ko razvijamo samoupravne elemente planiranja, prihaja do vrste podvajanja industrijskih zmogljivosti in to že na regionalnih, da ne govorimo na republiškem in celotnem jugoslovanskem področju. Res je, da to ni naloga samo nas članov sindikata, ampak vrste drugih odgovornih dejavnikov, mislim pa, da gre za ključne interese delavskega razreda za hitrejši in vsklajen razvoj našega gospodarstva, kar je eden izmed osnovnih predpogojev za dvig življenjske ravni naših delovnih ljudi in njihove socialne varnosti.

Razumljivo je, da moramo tukaj v skladu z vrsto dokumentov, sprejetih tako na kongresih ZKJ in ostalih družbenopolitičnih organizacijah, nadalje v družbenih planih, pri uresničevanju samoupravnega planiranja, katerega nosilci so delavci v združenem delu, zagotavljati čimbolj skladen in dinamičen razvoj. Ne smemo dopustiti, kot pravi resolucija 8. kongresa ZKS, da se pri tem sporazumevanju o skupnih razvojnih usmeritvah uveljavljajo monopolistične težnje, v obliki posamičnih skupinsko lastniških interesov. Odpravo vseh pomanjkljivosti mo-

ramo zagotoviti s samoupravnim planiranjem. Hkrati se moramo zavzeti, da bodo samoupravno sprejete naloge, cilji in obveznosti, zapisani v družbenih planih, z vso odgovornostjo izpolnjevani.

Kot primer naj navedem, da smo se z republiškim dogovorom o temeljnih srednjeročnega družbeno-ekonomskega razvoja SRS dogovorili za razvojno usmeritev SR Slovenije in o glavnih nosilcih razvoja, danes pa imamo občutek, da se v naši družbeno gospodarski praksi ponovno uveljavlja nebrzdana programska proizvodna stihija po načelu „vsi — vse“. Izgleda, da nas ni izučila praksa, ko smo med občinami, regijami in republikami tekmovali in se naprezali, kako bomo vsi vse delali. To velja tudi za področje razvoja elektronike, kjer se vsi zavemo njenega pomena in vpliva na posodobitev tehnoloških postopkov, racionalnejšega gospodarjenja in osvobajanja delavca od fizičnih naporov.

Toda mi v tem primeru ravnamo prav obratno, kot smo se v programskih izhodiščih našega razvoja družbeno dogovorili. Že tako skromne kadrovske zmogljivosti, s katerimi razpolagamo, smo razčetrili in usmerjalno družbeno nesprejemljivo konkurenco. Če temu dodamo še razlago pojma družbene lastnine, s katero upravljamo ter delimo skupaj ustvarjeni dohodek, temu ni več potreben komentar, ampak izrekanje družbenih ukrepov.

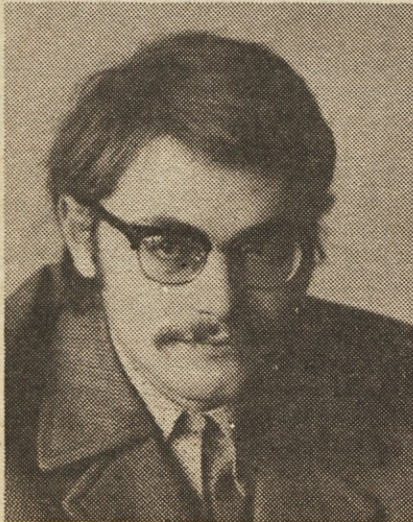
(Nadaljevanje na 2. strani)

Dnevni red 4. zasedanja DS SOZD Iskra

27. 12. 1978 ob 10. uri v menzi v stolpnici

1. Pregled sklepov 3. zasedanja Delavskega sveta SOZD ISKRA
2. Poročilo o poslovanju SOZD ISKRA od 1. I. do 30. 9. 1978 in ocena realizacije planskih zadolžitvev za leto 1978
Poročevalec: Edvard Delopst
— Informacija o organizacijah, v katere so bila naložena združena sredstva rezerv SOZD ISKRA
Poročevalec: Anton Bukin
— Koriščenje združenih sredstev po programu standardizacije SOZD ISKRA za leto 1978 — predlog za odobritev
Poročevalec: Blaž Tominc
3. Kadrovska problematika SOZD ISKRA
Poročevalec: Boris Mužič
4. Poročilo o ugotovitvah letne konference o kakovosti in zanesljivosti izdelkov s predlogi ukrepov za izboljšanje kvalitete
Poročevalec: Vladimir Klavs
5. Poročilo o izvajanju Družbenega dogovora o izgradnji in financiranju Kulturnega doma Ivan Cankar
Poročevalec: Marjan Dvoraček
6. Sklepanje o predlogu statuta SOZD ISKRA in o postopku sprejemanja ter določitev roka za izvedbo referendumov v TOZD SOZD ISKRA
Poročevalec: Pavel Mermolja
7. Sklepanje o predlogu Samoupravnega sporazuma o organizaciji, delu in poslovanju notranje arbitraže v SOZD ISKRA ter določitev roka za sprejem samoupravnega sporazuma na delavskih svetih delovnih organizacij
Poročevalec: Pavel Mermolja
8. Sklepanje o obveznem tolmačenju določil Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD ISKRA glede usklajevalnega oz. arbitražnega postopka
Poročevalec: Pavel Gantar
9. Sklepanje o sprejemu Samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med SOZD ISKRA in KK ISKRA OLIMPIJA
Poročevalec: Boštjan Barborič
10. Predlogi sindikata SOZD ISKRA za:
— imenovanje člana v Odbor za kvaliteto SOZD ISKRA
— imenovanje komisije za izvedbo dneva ISKRE in pričetek postopka za razpis članov komisije
11. Sklepanje o predlogu cene glasila ISKRA za 1979
Poročevalec: Miloš Pavlica
12. Informacija o sprejetju Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi interne banke

PREDSEDNIK DS SOZD ISKRA:
OTMAR ZORN

LEV KREFT — NOVI PREDSEDNIK ZSMJ

V Beogradu se je pred dnevi končal še zadnji letošnji — 10. kongres Zveze socialistične mladine Jugoslavije. Mladi iz vse države so se pogovorili o dosedanjem delu in bodočih nalogah. Po končanem kongresu je v Karađordevu predstavnik republiških in pokrajinskih ZSM sprejel tudi predsednik Tito.

Temeljna vloga sindikata v združenem delu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nedvomno je to v nasprotju s stališči Edvarda Kardeja, katera je v svoji knjigi „Svobodno združeno delo“ obdelal in so doživela med delavstvom splošno priznanje in odobravanje. Vprašanje je med nami trenutno samo to, kdo in zakaj se te naše družbene usmeritve noče ali ne more pridržavati.

Moram reči, da so ta neracionalna podvajanja proizvodnje često le odločitev poslovočnih ali ožjih skupin in da o teh stvareh niso seznanjeni, še manj pa odločajo delavci, četudi gre za njihove življenjske interese.

V referatu sem navedel nekaj pomembnih vprašanj. Pa še za ta vprašanja ni navedeno vse, temveč pričakujemo, da bomo s kritično in ustvarjalno razpravo dodali še marsikaj.

Referatu je sledila zelo uspešna in konstruktivna razprava.

Prvi se je prijavil k besedi Zmago Lasič iz DO Avtoelektrike, ki je govoril o problematiki letovanja v SOZD Iskra. Izrazil je dilemo, ali naj obdrži mo še sedanjo obliko poslovanja in preiti na poslovanje z ekonomskimi cenami, ali pa ukiniti to dejavnost. Po njegovem so pokazatelji zelo jasni, saj v petnajstih letih dela počitniška skupnost, ki je tačas poslovala na različne načine, ni pokazala ustreznih rezultatov glede vloženih sredstev. Po njegovem participacija delovnih organizacij ni bila izkoriščena tako, kot bi bilo treba. Svojo trditev je potrdil s preprosto kalkulacijo, češ, da znašajo vložena sredstva z amortizacijo domov in kritje stroškov približno 250 dinarjev na dan za kontingentirano ležišče. Pri tem izračunu pa niso bila zajeta sredstva za investicije, ki so poglavje zase in, ki bodo v primeru ukinitve te dejavnosti vsekakor predmet žolčnih razprav, kajti še danes, po tolikih letih poslovanja, ni urejeno vprašanje lastništva domov in participacije posameznih delovnih organizacij in TOZD.

„250 din na razdeljeno ležišče še ni vse. Semkaj moramo pristiati ostalih 105 din, ki jih plača sam letovalec za usluge v počitniških domovih, ki, razen Trente, poslujejo z aktivno. Torej 355 dinarjev stroškov za en počitniški dan v naših domovih, ki ne nudijo pravih pravzaprav nobenega komforta“, je dejal Zmago Lasič. Potem je podrobneje govoril še o ostalih Iskrinih počitniških domovih ter o najrazličnejših problemih, ki so privedli do tega, da so nekatere delovne organizacije začele same skrbeti za svoje delavce. Tako tudi Avtoelektrika sodi med nje. Z nabavo kamp prikolic in iskanjem novih oblik letovanja, so tako utegnili povečati zmogljivosti za 460 %.

Za naslednje leto planirajo povečanje zmogljivosti za nadaljnjih 1.200 nočitev, kar skupno predstavlja skoraj 14-krat več, kot pa so bili deležni pri počitniški dejavnosti. Ob koncu je dejal, da imajo vsi nakazani problemi za posledico nadaljnjo obremenitev participacije posameznih delovnih organizacij in je že danes vprašljivo, ali ni to najdražja oblika letovanja in, ali je bilo res storjeno vse, da bi našli najprimernejšo in najcenejšo rešitev.

Štefan Šimunovič iz DO Avtomatika je razpravljal v zvezi z organiziranostjo DO Avtomatika. Dejaj, da je bila organizacija povsod izvedena v kratkem času ter ni bilo časa za pametno dogovarjanje, kako in kaj ter kje združevati delo in sredstva.

„Povedano z eno besedo, najprej so se organizirali, potem pa so se začeli pogovarjati o vsem ostalem. Ker so se združili samostojni kolektivi, je bilo združevanje dela in sredstev toliko težje, ker je bila močno prisotna podjetniška miselnost in ni bil nihče voljan preveč združevati. Vsak je hotel imeti svoj razvoj, žiro račun in še marsikaj. Tukaj so se začeli kopičiti prvi problemi: skupne službe na ravni DO niso bile pravilno organizirane, predvsem finančno-računovodsko področje, delalo se je neodgovorno, za kar se posledice čutijo še danes.“

Po Šimunovičevih besedah so se začeli poslovni in politični odnosi med DO in TOZD počasi krhati in prišlo je do prvih besednih vojn. Vse to je terjalo konsolidacijo DPO ter vzpostavitev kontaktov z osnovnimi sindikal-

nimi organizacijami, kot tudi z ZK, mladino in ZB. Potrebno bi bilo te sile znova združiti in se spustiti v boj za uresničitev ZZD in s tem tudi za konsolidacijo DO. Boj za ti dve stvari je bil težak, kajti podjetniška miselnost vodilnih, sicer ne povsod, vendar nekeje večja, nekeje manjša, je bila vsekoli prisotna, kar je bilo vzrok, da niso v teku leta realizirali in reorganizirali DO Avtomatiko. Ko so izčrpali vse možnosti dogovarjanja, so spoznali, da druge rešitve, kot seči po kadrovskih spremembah.

Ko so s pomočjo SOZD dobili dva človeka na ključne položaje, so se stvari premaknile. DPO so dobile popolno podporo in tudi zaupanje se je povrnilo. Intenzivno delo po vseh TOZD je pripeljalo do referenduma 7. julija, vendar z uspehom referendum niso bili zadovoljni. Analize in ugotovitve slabega izida referenduma so pokazale, da je skupina ljudi vodila svojo politiko in ilegalno propagirala, da bi minirala referendum. Vendar je to skupino razkrinkala njihova lastna sredina. Prepričani so, zdaj, da je DO Avtomatika dobro organizirana, saj so pri organizaciji izhajali, poleg drugega iz gospodarskih in tržnih potreb doma in v svetu in kot to narekuje razvoj moderne tehnike. Vendar je konsolidacija še v teku.

Ob koncu je Štefan Šimunovič dejal, da so poiskali pomoč tudi pri zunanjih činiteljih, DPO in SOZD in so jo tudi dobili ter so hvaležni vsem tistim, ki so pomagali lomiti odpor in staro podjetniško miselnost posameznih ljudi in skupin. Sedaj so v DO Avtomatika v teku priprave na volitve v DS v novoustanovljenih TOZD, ki bodo 26. t.m.

„Naša praksa in boj, ki smo ga bili, v katerem smo nekatere bitke izgubili, vendar pa vojno dobili, je pokazala, kako potrebne so DPO na vseh ravneh našega življenja in povsod tam, kjer se dela in živi. Menim, da bo bodočnost pokazala, da smo imeli prav za organiziranost takšne DO, za kakršno smo se borili poltrdo leto.“ je zaključil svojo razpravo Štefan Šimunovič.

Brijona Kranjc, predsednica IO OOS Iskra CAOP, je govorila o aktivni angažiranosti sindikata v procesu ustanavljanja in združevanja v novo DO skupnega pomena Iskra Inženiring za organizacijo in informatiko. Po njenih besedah se ta DO skupnega pomena formira z namenom, da bi razvijali in uvajali enotne celovite sisteme in metodologijo iz dejavnosti informatike, organizacije dela, upravljanja in standardizacije ter pripravlja potrebni kader za urejanje in uvajanje teh sistemov.

Udeleženka tega združevanja, predvidenega po samoupravnem sporazumu o združevanju v SOZD Iskra so DO CAOP, INDOK z Oštevilčenjem (z njim so se že združili pred pol leta) in se zdaj formirajo kot TOZD, TOZD BII in standardizacija, ki se tudi formira kot TOZD.

Po njenih besedah se celoten proces ustanavljanja te DO skupnega pomena počasi bliža koncu, to je k zadnjemu referendumu, ki ga v vseh bodočih TOZD nove DO predvidevajo proti koncu februarja prihodnjega leta.

Zakasnitev, referendum so že predvidevali pred novim letom, je nastala zaradi nekaterih vsebinskih proble-

mov, ki so posledica nepripravljenosti za dogovarjanje; tako na primer problem glede razmejitve nalog na področju računalništva, dogovori s TOZD Računalniki še niso končani, čeprav se že nekaj časa prizadevajo, da bi uresničili določila samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra, ki tudi na tem področju dovolj jasno razmejuje in koordinira področje dela te nove DO skupnega pomena in prej omenjenega TOZD Računalniki.

Ob koncu je opozorila še na probleme prostorov in dejala, da je sam formalni postopek formiranja nove DO rokovo določen in, da so zaenkrat ti roki izpolnjeni.

„Končni cilj, nova kvaliteta dela, kompleksnost rezultatov na ravni SOZD, poenotenje organizacije dela, upravljanja in standardizacije v SOZD Iskra bo dosežen le ob prizadevanju vseh nas, da se v okviru Iskre hitro, natančno, ekonomsko in konstruktivno dogovarjamo.“ je zaključila razpravo Brijona Kranjc.

V imenu poslovnega kolegija je razpravljajl Jože Hujs in na začetku opozoril, da bo povedal pogled na razvoj v SOZD od pretekle konference do sedanje. Po njegovih besedah se ugodni rezultati gospodarjenja tudi letos nadaljujejo, produktivnost se je znatno povečala, finančni rezultat letos pa je še enkrat večji kot lanski, vendar pa vsi ti rezultati postavljajo določen vprašaj, ker so po svoji rasti nenormalni, čemu je namreč tako?

Če jih ocenjujemo in si pomagamo s planskimi predvidevanji, lahko ugotovimo, da se je kvaliteta planiranja v zadnjih letih zelo izboljšala in takšni rezultati so najboljši izraz naporov, ki smo jih vložili v zadnjih letih v naše organiziranje. Ti napor niso bili niti majhni, niti enkratni, niti končani. Vendar pa bo treba še mnogo stvari popraviti, dopolniti in spremeniti. Ti procesi so v teku. V razpravi je bilo govora o Avtomatiki in formiranju namenske proizvodnje. Vsi ti problemi izvirajo še iz podedovanih slabosti iz preteklosti. Teh težav se ne bomo enostavno in lahko znebili. Odkrita razprava, ki jo vodimo o vseh teh slabostih in problemih dokazuje, da smo vsak dan glede organiziranosti močnejši. Vsa ta raznolikost interesov je zdaj odkrito na mizi, in razpravljamo o njej. Danes smo tako veliki in na široko razprostrti po ožji domovini, da nosimo v sebi vse karakteristike naše družbe v celoti. Vsi interesi imajo svoj odraz tudi pri nas. Zato nam je potrebna enotnost, toda ne enotnost z vsem, temveč enotnost na podlagi prediskutiranih stališč, enotnost za izvajanje široko sprejetih sklepov.

Pot do takšnih rezultatov ni bila enostavna. Teh rezultatov si ne moremo zamisliti brez sodelovanja vseh družbeno-političnih organizacij, predvsem sindikata. Zato z zadovoljstvom lahko rečem, da smo vedno našli izhode iz vseh težav.

V okviru gospodarjenja v SOZD smo imeli lani nekaj problemov. Soočali smo se z rezultati novega plana. Imamo zelo kvaliteten plan, ki nam je začrtal vse, kaj hočemo, v njih pa nekaj malega manjka in sicer to, da bi ga vsi poznali do konca.

Rezultati analize zadnjih dveh let so pokazali, da bomo planske naloge na nekaterih področjih izpolnili. So pa še tu problemi z razširjeno reprodukcijo, investicijami in podobno. Dogovorili smo se, da bomo akcijo skupaj vodili in tu smo uspeli. Iskra je

(Nadaljevanje na 3. strani)

Z volilne konference sindikata SOZD Iskra.

Povedali so nam pred referendumom

Nova delovna organizacija za namensko proizvodnjo bo vsekakor sama s svojim delom, ko bo ustanovljena, najbolje pripovedovala sama o sebi. Vendar pa so značilne in spodbudne že ugotovitve, ki so jih za naše glasilo dali 4 predstavniki TOZD, ki se združujejo v novo DO, ter člana poslovnega kolegija SOZD Iskra Pavle Gantar in Boris Mužič.

Člana poslovnega kolegija Boris Mužič in Pavle Gantar sta v izjavi dejala:

„Priprave, da bi ta nova delovna organizacija zares bila funkcionalno organizirana, so trajale dalj časa, na različnih političnih in strokovnih nivojih. Komisija je izdelala koncept za organizacijo nove DO. Zavedati pa se je treba, da organizacija, pa naj bo še tako dobro postavljena, ima tudi pomanjkljivosti; na to je bilo opozorjeno tudi v tem primeru. Vendar pa so se v teku, ob novi obliki organiziranosti nove DO, tudi tokrat pojavila različna mnenja o tem, kakšna naj bi ta organiziranost res bila. Tako smo npr: na to temo in tudi še v zvezi z drugimi problemi, dobili veliko delegatskih vprašanj, mnenj in pripomb, od tistih o socialni varnosti, pa do tistih, ki se nanašajo na gospodarjenje in politiko.

Na vprašanja so bili delegatom le dani odgovorni, razumljivo pa je, da bo vrsta zadev predmet reševanja nove DO. Jasno, da bi bilo vprašanj manj, če bi nekatere stvari že prej pojasnili delavcem v organizacijah združenega dela. Nova organiziranost delovne organizacije, ki bo nesporno zagotavljala še večjo socialno varnost zaposlenih v novi DO, bo morala natančneje izpeljati še medsebojne družbenoekonomske odnose, zlasti povezave na dohodkovnih načelih.

Po razgovorih z delavci v vrsti temeljnih organizacij združenega dela pa se je jasno izkristaliziralo stališče, da delavci razumejo in da so za novo organizacijo, ki naj bi razčiščevala vrsto notranjih odnosov in zagotavljala večjo učinkovitost delovanja te nove organizacije, ob taki samoupravni organiziranosti, kot jo zahteva zakon o združenem delu. Z novo obliko organiziranosti delovne organizacije bo možno izpeljati tudi vrsto nalog, ki so bile dosedaj otežkočene.

Zahteve po čim boljšem in učinkovitejšem delovanju te nove organizacije bodo seveda postavile v nadaljnjem procesu delovanja, dopolnitve po tej organiziranosti v smeri še boljše organiziranosti, kar je prišlo že sedaj do izraza zlasti na zborih delovnih ljudi.

Skupno smo ugotovili, da je nujno treba povezati razvoj in proizvodnjo. Zanimivo je, da so te zahteve prišle prav iz delavskih vrst, iz česar lahko razumemo višje stopnjo razumevanja potreb in politike, ki vodi k boljšemu sodelovanju in učinkovitosti ter zahtev, katere pred nas postavlja JLA in družba nasploh.

Tudi v razgovorih, ki smo jim bili priča ob razstavi namenske proizvodnje v DO Elektromehanika Kranj, so zlasti predstavniki vojske podprli ta koncept organiziranosti, kakršnega planiramo, ker bomo lahko v tej obliki z združenimi močmi sodelovali in zadovoljevali naše skupne potrebe.

ZORKO RAUBAR, sekretar OO ZK v Iskra IPT:

„Reorganizacija bo svoj smisel dosegla, če bomo imeli močno delovno organizacijo. Smisel tega vidim v tem, da bi čim več del združevali v DO, ker je to racionalno in smotno. In DO mora kot DO voditi dobro politiko, ne pa da bi vsak TOZD vodil svojo politiko, kot smo to počeli doslej.

Mi smo po svojih najboljših močeh zastavili politično akcijo v zvezi z referendumom. Vse smo obravnavali v osnovni organizaciji ZK, v političnem aktivu, sindikatu in mislim, da smo dobro pripravili tla za proces in uresničitev reorganizacije. V osnovni organizaciji ZK smo tudi sprejeli sklep, da je vsak komunist dolžan v največji meri podpreti vse cilje, ki jih zasledujemo z reorganizacijo. Nadaljnje delo pa je potem potekalo bolj v komisiji za organiziranje nove DO.

Tam, kjer je prišlo do nesporazumov, in teh je nekaj bilo, je naša partijska organizacija seveda takoj reagirala in to v obliki skupnih sestankov, kjer smo skušali takšne nesporazume razrešiti.

Po mojem osebnem mnenju ni nobenega dvoma, da referendum, kar zadeva ustanovitev nove DO, ne bi uspel. Tu je zadeva popolnoma jasna.

Glede interne organizacije nove DO pa mora biti vsakemu delavcu jasno, da je to, kar delamo v tem trenutku, začetek nekega procesa, v teku katerega bodo DO, kot vsaka TOZD, iskale in končno tudi naše najprimernejšo organizacijsko obliko.“

DIMITRIJ KRAMAR, predsednik IO OOS Iskra TOZD CEO:

Center za elektrooptiko je od leta 1976 član Industrije oborožitve in vojne opreme.

Z vstopom v to združenje se je CEO že takrat odločil, da se čimbolj jača t.i. namenska proizvodnja.

Tudi na sedanjih zborih delovnih ljudi CEO je bila jasno izražena pripadnost tej industriji, saj naš program bazira na tesni povezavi z oboroženimi silami. CEO je tudi podpirala idejo, da se v ZINVOJ vključijo ostale organizacije ISKRE.

Ideja o organiziranju SPEL je bila v CEO sprejeta najprej z zadržki, ki so bili pogojeni predvsem v tem, ker so ostale tri TOZD skupaj, ki so medsebojno precej tehnološko povezane, izkazale v 9 mesecih izgubo.

Vendar smo prepričani, da bo prav njihova reorganizacija omogočala boljše in s tem pozitivno poslovanje.

Naše izhodišče je, da moramo vsi skupaj bolje poslovati in še razširiti svoj delež pri posodabljanju oboroženih sil Jugoslavije.

Razporejenost v našem kolektivu je solidno in pričakujemo, da bo sestanek kolektiva pred referendumom razčistil vse dileme.

NIKO ZAJC, sekretar OOKZ TOZD TEN je dejal:

Pravzaprav smo že leta 1977 na pobudo generalnega direktorja Jožeta Hujsa začeli razmišljati o tem, da bi združili razvoj in proizvodnjo. Na tem vprašanju so delali tako sekretariat IPT, TEN in svet

(Nadaljevanje na 3. strani)

Ob dnevu JLA je bil v torek, 19. t. m., v menzi naše stolpnice že tretji tradicionalni šahovski dvoboj med Iskrinimi šahisti in šahisti JLA. Organizatorji so sicer pričakovali večjo udeležbo naših šahistov, vendar se jih gostom iz JLA ni postavilo po robu več kot 48. Tudi to pot so šahisti Iskre zmagali in sicer z rezultatom 26 in pol: 21 in pol točke in si po treh zaporednih zmagah priborili pokal v trajno last. O dvoboju bomo prihodnjič poročali obširneje.

Temeljna vloga sindikata v združenem delu

(Nadaljevanje z 2. strani)

pripravlja investicijskih programov za približno 7,5 milijard, to pa pomeni še nekaj več, kajti programi so nastali po TOZD, so odraz tega, da vemo, kaj v TOZD in DO hočemo in kaj moramo storiti, tudi če vsega tega ne bomo uresničili.

S tem smo dosegli zelo velik rezultat, kajti prispevali smo k razvoju in uveljavljanju novega sistema planiranja.

Ob koncu je Jože Hujs govoril še o problemih delitve osebnega dohodka in njenem usklajevanju z ZZD, kjer nas čaka še veliko dela, kljub številnim dogovorom in usklajevanjem, saj imamo tu na eni strani opraviti z uravnilovko, drug problem pa so minimalni osebni dohodki. Po njegovih besedah je to naloga, ki jo bo treba uresničiti v naslednjih dveh letih.

V razpravo je posegel tudi predsednik republiškega odbora sindikatov predelave kovin Srečko Mlinarič, ki je na začetku ugotovil, da je za nami kongresno leto in da smo v vseh dokumentih dovolj zapisali, kaj hočemo, zdaj pa je treba začeti iz pisanega gradiva izvajati začrtane smernice in poti. Opozoril je, da smo ob koncu triletnega obdobja plana ter da smo hkrati začeli že načrtovati za prihodnje petletje. Sicer še nimamo republiškega zakona o samoupravnem planiranju, vendar pa nam slednji že daje dovolj osnov, da bi pristopili k planiranju drugače. Tako 20–30 % OZD v Sloveniji nima svojih planov, od ostalih 75 % planov pa jih je skoraj polovica nekvalitetnih.

Obširneje je potem spregovoril o vlogi in pomenu planiranja po novem, ter o zaposlovanju, kjer v Sloveniji nimamo dolgoročnejšega koncepta o tem, kakšne kvalifikacijske strukture potrebujemo v prihodnje. Tu ne gre samo za fizičen, temveč tudi za umski material.

Glede sindikalne aktivnosti je dejal, da morajo v vsaki TOZD sindikati razpravljati o gospodarjenju, potrebno je veliko več pozornosti posvetiti delegatom in njihovem informiranju ter usmerjanju, da bi delegati lahko kvalitetno odločali.

Ob koncu je pozval Iskrin sindikat, naj v najkrajšem času organizira sindikalno problemsko konferenco, na kateri bi obravnavali delitev osebnega dohodka. Zaključil pa je svoje izvajanje s pozivom, da je treba še posebno pozornost posvetiti izobraževanju sindikalnih kadrov, in to ne le v DO, temveč predvsem v TOZD, kamor se pravzaprav prenaša vsa aktivnost in odločanje sindikatov, ki pa seveda morajo delati z roko v roki z zvezo komunistov in biti z njimi skupaj aktivisti, da bodo tako razreševali vse probleme v bazi.

Za njim se je v imenu aktivna zveze borcev zahvalil dosedanjemu vodstvu za uspešno delo Franc Križnar, med-

tem ko je Jože Oblak govoril o nekaterih težavah, ki jih ima sindikat v IC pri svojih dislociranih enotah v drugih republikah.

Delegati so potem soglasno sprejeli poročilo IO o delu koordinacijskega odbora in njegovih organov v razdobju 1977–1978 ter predsednikov referat.

V nadaljevanju konference je uvodno besedo k četrti točki dnevnega reda, to je k obravnavi in sprejemu poslovnika koordinacijskega odbora sindikata SOZD Iskra podal Jože Oblak.

O peti točki, to je programski usmeritvi delovanja sindikata v SOZD Iskra za obdobje 1978–1980, ki je bila prav tako kot poslovniki že objavljena v našem glasilu, je bilo rečeno, da so programsko usmeritev obravnavale vse osnovne organizacije sindikata in da nanjo niso dobili nobenih pripomb. Volilna konferenca je potem soglasno sprejela oba dokumenta.

Miloš Pavlica je obrazložil osnutek samoupravnega sporazuma o skupnem urejanju izrabe sklada letnega delovnega časa, ki naj bi odpravil neusklajenosti v Iskri. Delegati so osnutek sprejeli in ga posredovali delavskemu svetu SOZD Iskra, da bi ga sprejel.

V zadnji točki – volitve in imenovanja – so delegati izvolili za novega predsednika KO OOS SOZD Iskra Janeza Kerna, za podpredsednika pa Jožeta Oblaka. Dalje so imenovali 15-člansko predsedstvo KO OOS, Miloša Pavlico pa za sekretarja DPO SOZD Iskra.

Novoizvoljeni predsednik Janez Kern je ob koncu volilne konference dejal naslednje:

Tovarišice in tovariši!

Predvsem se vam želim zahvaliti za zaupanje, ki mi ga z izvolitvijo za predsednika KOS izkazuje. Zavedajoč se odgovornosti in nalog lahko zagotovim, da bom pri tem delu zastavil vse svoje sposobnosti, da bi se v rezultatih uresničili naši programi in naloge. Prepričan sem, da je to naloga, ki jo moramo skupno ustvarjati takšno politično klimo, v kateri se bodo izražale ustvarjalne moči naših delavcev in v kateri se bodo na demokratični osnovi na dogovorjeni način uveljavljali interesi delavcev. Torej gre za proces, v katerem moramo nenehno spreminjati naše notranje medsebojne odnose tako, da bodo vedno na površju progresivni samoupravni, socialistični interesi. Tu pa je opredeljena ena od temeljnih nalog sindikata, kot najširše družbenopolitične organizacije delavcev, ki te sile organizira in v kateri se ta proces vrši. Za te cilje, tovarišice in tovariši, se je treba nenehno boriti in mi tukaj smo tista najdogovornejša sredina, ki daje tej bitki ustvarjalni polet.

Sindikalna organizacija v Iskri je v skladu z najširšimi družbenimi interesi v preteklih obdobjih, vedno stala na čelu bitke za krepitev samoupravnega položaja delavcev in uveljavljanje takih družbeno-ekonomskih odnosov, seveda v skladu z Zakonom o združenem delu.

Dosegli smo uspehe, rezultati teh naporov so razvidni v planskih dosežkih in ekonomskih kazalcih, tudi samoupravno je naše združeno delo uspešnejše organizirano. Vendar vsega pa še zdaleč nismo opravili. Odgovorne in zahtevne so naloge pred nami toliko bolj, ker se zavedamo oportunitizma posameznikov in tudi skupin, Ocene v današnjem poročilu so jasne, prav tako tudi sprejete programske usmeritve, ki terjajo akcije – rezultate, to menim je tudi imperativ naših delavcev.

Ko že razmišljam o našem delu, moram izpostaviti kot osrednjo nalogo: uveljavljanje ustavnih določil in določil Zakona o združenem delu v samoupravno prakso. Sprejeli smo sistemske dokumente razvoja naših samoupravnih in medsebojnih ekonomskih odnosov, torej – dogovorili smo se o temeljih združevanja dela in sredstev, in vendar so naši dogovori stali vse preveč na papirju, v praksi pa se stvari uveljavljajo počasi, včasih tudi ne celovito, vse preveč je improvizacij, to pa predvsem na področju dohodkovnih povezav. Menim, da moramo storiti odločujoč korak naprej, ker gre za pogoje, v katerem bo naše gospodarjenje uspešnejše. Združevanje rezultatov dela na osnovah skupnega planiranja mora zagotoviti skladen razvoj vseh TOZD, ki so v reprodukcijem procesu medsebojno povezane. Ozka podjetniška razmišljanja zavirajo ta proces in tam v tistih TOZD in DO, kjer DPO, predvsem pa ZK in sindikat nista v vrtincu dogajanja, je odločanje še vedno delavcu odtujeno, delavec je postavljen v podrejeni položaj v odnosu do proizvajalnih sil, s tem pa je zadušena tudi njegova vloga samoupravljalca. S tem želim poudariti, kako odgovorna je naloga sindikata v procesu oblikovanja sodobnih družbeno-ekonomskih odnosov, nikakor ne smemo dopustiti, da se stvari razvijajo izven nas samih, torej moramo biti oblikovalci in usmerjevalci razvoja samoupravnih socialističnih odnosov.

Na področju organiziranosti, menim da nam sindikalne skupine v OOS še vedno niso zaživele. Vemo, da se prav v sindikalnih skupinah izražajo interesi posameznikov ali skupin, se razčlenjujejo in usklajajo, gre torej za osnovno organizirano obliko sindikalnega delovanja. Ena naših in prihodnjih nalog torej mora biti organiziranje sindikalnih skupin, s tem bomo okrepili tudi delo in vsebino dela našim OOS. Ta proces moramo pospeševati predvsem v velikosti OOS, ki so zaradi svoje preštevilčnosti toge in akcijsko težko prilagodljive posameznim nalogam, mogoče bi celo morali v velikih TOZD organizirati več OOS.

V tesni povezanosti z našimi OOS

Povedali so nam pred referendumom

(Nadaljevanje z 2. strani)

Elektromehanike Kranj. Nekako tako smo razmišljali vse do marca letos, ko se je ta misel preoblikovala toliko, da smo začeli razmišljati o tem, da bi se organizirali v takšno DO v okviru SOZD Iskra, ki bo sposobna zagotoviti enoten nastop za kupce posebnega programa oziroma namenske proizvodnje, in ki bi nas tudi notranje okrepila. Sklenili smo povečati obseg in proizvodnjo v okviru Iskrinih in družbenih planov. Pri tem pa smo dodatno poudarili, da ne dovoljujemo podvajanja kapacitet in neupravičene cepitve proizvodnje, v tem procesu pa smo spremenili tudi kupoprodajne dosežanje dohodkovne odnose. Želeli smo tudi, da bi vse odločitve, z vseh struktur, zares prešle v bazo, med delavce!

V začetku razgovorov, še leta 1974 je misel o taki proizvodnji med nami že tlela, vendar je bila tedaj zavrnjena. Ker pa je dialektika gibal nas je vendarle pripeljala do tega, in sedaj pobudo navdušeno pozdravljamo.

Po zadnji problemski konferenci komunistov smo na sestanku osnovne organizacije ZK pregledali sklepe in po teh smo izoblikovali še misel, da mora nova DO zagotoviti in utrditi vsem delavcem socialno varnost in večji osebni in družbeni standard. Seveda pa so se v vseh delih delovnega procesa med ljudmi izoblikovala vprašanja, na katera smo dobili odgovore, morda je ostalo nerazčiščenih še nekaj vprašanj, ki se nanašajo na to, da smo v preoblikovanju dislociranih obratov v TOZD le še za korak zadaj in tukaj bo še potreben korak naprej. Vendar smo prepričani, da bo znotraj nove DO moč zadovoljiti tudi te naše cilje.

JOVAN HARTMAN, sekretar OOK iz Horjula je v imenu DPO dejal:

Že v začetku leta, ko se je začela akcija za ustanovitev nove DO za namensko proizvodnjo, smo se v to gibanje vključili, saj smo takoj videli možnosti in perspektive za našo organizacijo v DO za namensko proizvodnjo. Vodili so nas tako družbeno kot ekonomska upravičenost organiziranja take proizvodnje. Takoj ko je bil pripravljen elaborat z dopolnitvami, smo o tem obvestili delavce in na vsa vprašanja, ki so se pojavljala poskušali tudi odgovoriti. Razumljivo je, da je nekaj vprašanj le ostalo nedorečenih – saj gre za proces – toda prepričani smo, da bodo razgovori v končni fazi pokazali, da smo imeli prav. Sedaj, ko je razprava v končni fazi ocenjujemo, da je pot pravilna in v tej novi DO za namensko proizvodnjo vidimo rešitev tako kadrovskih kot tudi proizvodnih težav. Razumljivo je torej, da bomo glasovali: ZA!

je seveda tudi idejno-politično usposabljanje in izobraževanje. To mora biti naša stalna aktivnost, ki zahteva organiziranje vseh, še posebej pa aktivistov. Usposabljanje ne smemo razumeti ozko samo za sindikalno delo, pač pa širše, za potrebe celotnega samoupravnega in družbenopolitičnega razvoja.

Samoupravni socialistični razvoj naše družbe je znanost, ki zahteva od slehernega ustrežna znanja in prav zato se moramo stalno usposablјati. Vzpodbujati moramo individualne oblike usposabljanja, ta je v mnogočem uspešnejša od kolektivnih oblik. OOS morajo tej dejavnosti posvetiti več pozornosti, izdelati je treba akcijske programe in jih izvajati. V Iskri imamo v delegatski in skupščinski sistem vključenih nekaj tisoč delegatov, pa vendar nismo za njihovo uspešnejše delovanje v delegacijah na področju izobraževanja storili dovolj. Že danes moramo organizirano pripravljati in usposablјati delavce, ki se bodo v bližnji prihodnosti vključevali v delegatski sistem.

Nenazadnje želim izpostaviti še eno področje naše aktivnosti, to je podružbljanje vloge DSZ in SLO. Izhajam iz preproste ugotovitve; suvereno samoupravno odločamo o vseh pomembnih vprašanjih našega dela, vse premalo pa storimo v smislu zaščite teh odločitev in rezultatov dela. Sindikalna organizacija je nosilec aktivnosti

podružbljanja in krepitev vloge DSZ in SLO. Ocene doseženih rezultatov zahtevajo, da se tvornejše vključujemo in si prizadevamo, da bodo zaključki prihodnjih ocenjevanj uspešnejši. V razreševanje konkretnih nalog na tem področju moramo vključiti tudi naše samoupravne organe. Nikakor se ne smemo zadovoljiti z dejstvom: saj imamo strokovne službe, ki bodo to nalogo v celoti opravile. Menim, da nas čaka na področju družbene vloge DSZ in SLO odgovorna stalna naloga.

Tovarišice in tovariši – prepričan sem, da obstojijo še pomembne in odgovorne naloge sindikata, o katerih nismo danes spregovorili, zato bomo morali naš akcijski program stalno dopolnjevati, istočasno pa tudi ocenjevati dosežene rezultate, delavci od nas to pričakujejo. Ponovno želim poudariti, da bomo uspešni v razreševanju nalog le tako, da naše sile združimo in s skupnimi močmi krepiamo naš razvoj.

Vili Tekavec je ob koncu v imenu športnikov Iskre izročil dosedanjemu predsedniku Jožetu Čebeli plaketo v spomin in zahvalo za njegovo prizadevanje in sodelovanje na tem področju.

Ž željo predsedujočega Marjana Možeta, v kateri je zamelel vsem srečno in veselo novo leto, je bila zaključena redna volilna konferenca koordinacijskega odbora sindikata SOZD Iskra.

D. Ž.

DUŠAN ŽE LJEZNOV

(69)

TITO V ISKRI

„Tedad smo menili,“ je nadaljeval predsednik Tito ob svoji promociji za častnega doktorja ljubljanske univerze, „pa tudi danes mislimo tako, da je bil boj sovjetskega ljudstva tudi naš boj. Ta čas, ko so fašistične sile vse svoje moči usmerile v napad na ZSSR, da bi jo uničile, smo imeli za svojo internacionalistično dolžnost, da priklepamo čim več sovražnih divizij v naši deželi zato, da bi s tem čimbolj olajšali napore sovjetske armade. Tako je to bilo in to, so neovrgljiva dejstva, ki jih nihče na svetu ne more izpodbiti. Leta 1941, leta 1942 in vse do jeseni 1943 smo se borili sami sredi mračne hitlerjevske evropske trdnjave, sami, brez materialne pomoči od kogarkoli.

Borili smo se ne samo proti Hitlerjevimi in Mussolinijevimi okupatorskim vojskam, ampak tudi proti bolgarskim in madžarskim fašističnim okupatorskim četam. V najtežjih razmerah, spoprijeti z največjim vojnim strojem, smo se morali boriti tudi proti številnim domačim oboroženim kvilinskih divizijam in okupatorskim hlapcem vseh barv.

Ko zdaj berem skoraj vsak dan informacije o pisanju tiska neke sosednje države o tem, kaj vse so njihove čete osvobodile v Jugoslaviji, pri čemer s podcenjevanjem pišejo in govore o našem osvobodilnem boju, si ne morem kaj, da ne bi navedel dejstev, neizpodbitnih resnic, ki zelo hudo obtožujejo.

Ob nekaterih člankih o našem narodnoosvobodilnem boju, v katerih zamolčujejo naš prispevek antifašistični stvari prav v najtežjih letih, to je 1941., 1942. in 1943. leta, se moram vprašati, kaj se skriva za poskusi omalovaževanja našega boja.

Prav v teh, resnično najtežjih letih smo morali dokazovati svetu, da smo mi tisti, ki se borimo proti okupatorju, da mi prelivamo kri in ne kdo drug. Mar ni – milo rečeno – to žalostno, ker dopuščajo, da moramo dandanes znova dokazovati, da je naše ljudstvo pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije štiri leta bojevalo hud boj proti fašističnim okupatorjem? “ je dejal proti koncu predsednik Tito in se zahvalil v imenu častnih doktorjev in svojem imenu za visoko počastitev, ki jo je podelila ljubljanska univerza.

Po promociji je rektor univerze dr. Roman Modic priredil v tako imenovani „srebrni dvorani“ prisrčen in skromen sprejem za nove častne doktorje.

Tu, v intimni in prijetni atmosferi, je bil tovariš Tito izredno dobre volje, pogovarjal se je zdaj s tem, zdaj z onim. Hkrati se je tudi zelo rad podpisoval v zbornik ob 50-letnici slovenske univerze v Ljubljani, ki je prav takrat izšel v počastitev jubileja. Toda kaj kmalu je teh zbornikov zmanjkalo in z generalnim tajnikom univerze Milanom Fabjančičem sva odšla iskat nove zbornike. Ko sva se vrnila z novimi izvodi zbornika in jih razdelila še drugim, sem jaz v svoj zbornik prav tako želel dobiti Titov podpis.

Dobro se spominjam, da je takrat Tito stal sredi dvorane, pred njim pa je prav tako stal njegov adjutant – general. Približal sem se z odprtim zbornikom k predsedniku Titu, toda njegov adjutant – general se je postavil predme in rezko dejal: „Ne može.“ Jaz pa sem ga na njegovo presenečenje mirno odrinil z roko in zamrmral „Kako ne može“ in se sam znašel pred Titom. Tito je ves prizor videl in zagledal sem v njegovih očeh iskrico hudomušnosti, potem pa je vzel v roke pero in se mi podpisal v zbornik. Med podpisovanjem pa me je še enkrat hudomušno pogledal in vprašal:

„Dali je to za vas? “

„Seveda,“ sem mu odvrnil in ves vesel zaprl zbornik, v katerega se mi je bil pravkar podpisal tovariš Tito in ga danes hranim kot dragocen spomin na srečanje z našim predsednikom.

Tudi ob tej priložnosti sem seveda poročal za svoje uredništvo in v „Ljubljanskem dnevniku“ je pod naslovom „Devet častnih doktorjev“ izšlo 11. decembra 1969. moje naslednje poročilo:

„Med petjem Prešernove Zdravljice se je danes ob 10. uri začela v prenovljeni zbornični dvorani univerze slovesna promocija novih devetih častnih doktorjev univerze v Ljubljani.

Ob prisotnosti predstavnikov tujih in domačih univerz je rektor slovenske univerze dr. inž. Roman Modic proglasil za častne doktorje slovenske univerze predsednika republike Josipa Broza-Tita, Edvarda Kardelja, Srečka Brodarja, Jovana Hadžija, Milka Kosa, Feliksa Lobeta, Franceta Steleta, Aloisa Tavčarja in zaradi boleznj odsotnega Alija Koširja.

Obrazložitev za predsednika republike in Edvarda Kardelja je prebral njun promotor, prorektor prof. inž. Mirjan Gruden. Za Srečka Brodarja je bil promotor dekan FNT prof. dr. Drago Ocepek, za prof. Jovana Hadžija in Aloisa Tavčarja je častni doktorat obrazložil dekan biotehniške fakultete prof. dr. Stane Valentinčič, medtem ko je bil dekan filozofske fakultete dr. Tine Logar promotor za Milka Kosa in Franceta Steleta. Promotor za prof. Alijo Koširja je bil dekan medicinske fakultete prof. dr. Franc Erjavec, utemeljitev za častnega doktorja prof. Feliksa Lobeta pa je obrazložil dekan fakultete za strojništvo prof. inž. Albert Struna.

Po promociji je rektor slovenske univerze priredil sprejem za vse udeležence v sejnih prostorih univerze.

S promocijo častnih doktorjev slovenske univerze ob njeni petdesetletnici so se končale velike slovesnosti ob tem pomembnem prazniku slovenskega naroda. Ljubljana in vsa Slovenija je te dni živel s svojo univerzo, starodavnim snom vseh naših najboljših ljudi v zgodovini, saj pomeni „alma mater labacensis“ najljubši narod ne le potrditev in manifestacijo njegove narodnosti, temveč tudi pomemben činitelj v gospodarskem in družbenem življenju slovenskega naroda.“

Nagrade dr. V. Bedjanića

Že devetič zapored so v prostorih Kluba delegatov v Ljubljani dne 15. decembra 1978 podelili letošnje nagrade dr. Vratislava Bedjanića. Krajši slovesnosti so prisostvovali predstavniki DO Avtomatike, Elektrotehnične fakultete iz Ljubljane in predstavniki TOZD Tele naslednice tovarne elek-

tričnih aparatov — ustanoviteljice tega nagradnega sklada.

Razpis za letošnje nagrade je bil tako kot vsako leto doslej poslan vsem elektrotehničnim fakultetam v Jugoslaviji. Ocenjevalna komisija v sestavi: prof. dr. Antona Ogorelca kot predsednika ter prof. dr. Antona Dolenca

z Zagrebske in prof. Mihajla Golubovića z beogradske elektrotehnične fakultete se je sestala v oktobru in na podlagi razpisnih pogojev za študijsko leto 1977/78, svojih ugotovitev ter priporočil fakultet, s katerih so dela prispela, pripravila predlog za podelitev letošnjih nagrad.

Slavnost je otvoril prof. dr. Anton Ogorelec, ki je najprej v kratkih besedah orisal lik in življenjsko pot dr. Vratislava Bedjanića, nato pa predal besedo direktorju DO Avtomatike Stanetu Preskarju. Preskar je v svojem nagovoru poudaril pomen nagrad, predvsem pa se je dotaknil problema, kako znanstvene dosežke čimprej prenesti v proizvodnjo. Ponovno je bila poudarjena misel, da je potrebno tesno sodelovanje med znanstvenimi ustanovami in proizvodnimi organizacijami, saj bomo samo na ta način lahko sledili vsem novostim.

Nato je prof. dr. Anton Dolenc prečital predlog komisije z obrazložitvijo del nagrajencev, predsednik komisije prof. dr. Anton Ogorelec pa je nato podelil nagrade in sicer:

Nagrade v znesku 8.000,00 din so za svoja magistrska dela prejeli:

Branko Jeren z zagrebske elektrotehnične fakultete za delo: Procesor za digitalno filtriranje.

Bratislav Petrović z beogradske fakultete za delo: Optimalno upravljanje bilinearnim sistemima.

Anuša Rode z ljubljanske fakultete za delo: Razpoložljivost moči v termoelektrarnah koncentrirnega elektroenergetskega sistema.

Seid Tešnjak z zagrebske fakultete za delo: Matematični model za potrebe upravljanja elektroenergetskim sistemom.

Nagrade v znesku 4.000,00 din pa so za svoja uspešna diplomska dela prejeli:

Emil Mandeljc z ljubljanske fakultete za delo: Elektronska sortirnica in avtomatski merilnik hlodovine z elektrooptičnim odjemnikom in mikro računalnikom.

Željko Mikšić z zagrebske fakultete za delo: Upravljačka jedinica digitalnog tahometra.

Jožica Rejec — Lužar z ljubljanske fakultete za delo: Regulacije vrtilne hitrosti enosmernega motorja.

Janez Zakonjšek z ljubljanske fakultete za delo: Distančna zaščita v distribucijskih omrežjih.

Po svečani podelitvi nagrad in diplom se je v imenu nagrajencev zahvalil mag. Seid Tešnjak. V zahvali je poudaril pripravljenost vseh nagrajencev, da s znanstvenim delom še nadaljujejo, sama nagrada pa jim bo pri tem spodbuda, hkrati pa tudi obveza.

Po zaključni slovesnosti je bila za vse prisotne organizirana zakuska.

Primož Bernot

TOZD TELA

INVESTICIJE

Koncept nove poslovne in programske politike delovne organizacije Iskra — Avtomatika, ki je bil zasnovan konec 1977. leta, daje posebni poudarek prestrukturiranju proizvodnega programa v smeri izdvajanja serijske proizvodnje v dislocirane TOZD na manj razvita območja Slovenije in Jugoslavije in v pospeševanje tehnološko zahtevnejših proizvodnih programov v smeri gradnje elementov za lastne naprave in gradnje za naprave za lastne sisteme.

Na osnovi tako zastavljenih ciljev poslovne politike so postavljeni tudi temeljni cilji srednjeročnega razvoja temeljne organizacije TELA in s tem program proizvodnje do leta 1980.

Dinamični razvoj omenjene temeljne organizacije je v minulem obdobju pokazal potrebo po novi reorganizaciji. Že 1977. leta so v skladu z določbami Zakona o združenem delu pristopili k programskemu načrtovanju novih temeljnih organizacij iz obstoječe, ki bodo dokončno konstruirane v prvi polovici 1979. leta. Realizacija tako obsežnega programa vsekakor ne gre brez investicijske naložbe.

Na vprašanje, zakaj v novo investicijsko naložbo, nam je odgovoril v. d. direktor TOZD TELA, Vlado Podlogar:

„Temeljni cilji, ki jih uresničujemo s prestrukturacijo so predvsem:

- ustanavljanje novih in dograjevanje obstoječih dislociranih enot na manj razvitih območjih Slovenije in s tem vključevanje v policentrični razvoj
- velikoserijsko proizvodnjo locirati zlasti na območjih z zadostnim zaledjem delovne sile, kar omogoča

Letošnji dobitniki nagrad Dr. Vratislava Bedjanića.

V. d. direktor TOZD TELA Vlado Podlogar.

- odpiranje novih delovnih mest in zaposlovanje zlasti kmečke mladine in zdomev
- pospešeno vlaganje v bazičen in aplikativen razvoj, kar je pogoj za osvajanje novih elementov in naprav, zlasti sposobnih za aplikacije na tujih trgih ob uporabi domačih surovin
- pospeševati izvoz intelektualnih storitev v obliki sistemov
- z modernizacijo in specializacijo zagotoviti večjo tehnično produktivnost in ekonomičnost proizvodnje v celotni delovni organizaciji

Na osnovi teh ciljev smo že leta 1977 pristopili k izgradnji in rekonstrukciji obrata v Dobropolju. Izgradnja in rekonstrukcija je bila načrtovana v srednjeročnem programu razvoja celotne tozđ TELA, ko smo predvidevali nadaljnji razvoj proizvodnje

stikalnih in zaščitnih elementov kot osnovne dejavnosti te lokacije z vsemi potrebnimi operativnimi službami in ustanovitvijo nove tozđ. Proizvodnja omenjenih elementov je bila namreč v stalnem nadpovprečnem porastu, tako za potrebe domačega kot tujega trga.

Izdelka, ki predstavljata predmet investicijskega elaborata oziroma programa, predstavljata razširitev proizvodnje električnih stikalnih aparatov. Konkretnije bo to proizvodnja startnega releja s priključnico in proizvodnja bimetalnega releja TRB 10. Oba proizvoda predstavljata novo proizvodnjo s tem, da je glavni nosilec investicije uvedba proizvodnje startnega releja s priključnico v sklopu projekta proizvodnje „KOMPRESORJEV“ za hladilnike. Celoten projekt je v sklopu bele tehnike v srednjeročnem planu razvoja Slovenije.

Nova proizvodnja pa prinaša tudi spremembe v tehnološkem procesu, ki bo organiziran v dveh delih in sicer:

- izdelava polizdelkov iz termoplasta, duroplast in kovinskih polizdelkov ter galvanska zaščita bo v matični tovarni na Savski c. v Ljubljani
- montaža, kontrola in ekspedit v obratu montaže v Dobropolju.

Tak koncept tehnološkega procesa nam omogoča optimalno izkoriščanje kapacitet in zaposlovanje pretežno ženske delovne sile ter vsklajevanje proizvodnje s proizvodnjo sestavnih delov na Savski c. 3 v Ljubljani.

Povedal bi še to, da se oba izdelka tehnološko vplaplja v sedanji proizvodni program Iskra — TELA.

Š. D.

Nova pridobitev

12. decembra letos je bila na Inštitutu Jožef Stefan v Laboratoriju za keramiko intimna slovesnost ob začetku novega elektronskega mikroanalizatorja. V laboratoriju so že pred leti predlagali nakup tega prepotrebne aparata in med drugim so se obrnili tudi na Iskra za finančno pomoč. Ker laboratorij mnogo dela za IEZE se je odzvalo 5 TOZD IEZE in prispevalo 75 starih milijonov.

Vodja laboratorija prof. dr. Drago Kolar je v uvodu povedal, da za Inštitut Jožef Stefan novi elektronski mikroanalizator mnogo pomeni, saj bodo s pomočjo njegovih analiz lažje, bolje in uspešneje delali. Poudaril je zlasti sodelovanje z Iskro, ki je že kar „stalni gost v hiši“.

Vse aparature so stale okrog 400 starih milijonov, Iskra pa je prispevala 75 milijonov in sicer TOZD Keramični kondenzatorji Žužemberk, TOZD Keramika Vižmarje, TOZD Feriti Ljubljana, TOZD Upori Sentjerne in TOZD Magneti Ljubljana. Profesor Kolar je dejal, da bi si sam inštitut drage naprave „ne mogel privoščiti“. Analizator pa je nujno potreben zlasti za Iskrina prizadevanja za profesionalno kvaliteto, pri teh prizadevanjih pa sodeluje tudi Inštitut Jožef Stefan. Nadaljeval je:

Novi analizator

TUDI V KRALJEVU NAŠA METACONTA

Prva elektronska kombinirana centrala v celoti izdelana doma

Regija podjetja za PTT promet v Kraljevu deluje na teritoriju 5.000 km² in obsega šest občin, v katerih živi nekaj manj kot 300 tisoč prebivalcev.

Regija je glede na telefonski promet precej slabo razvita, čeprav ima 28 central, od katerih je 15 z 8.040 naročniki avtomatskih, 13 s 170 naročniki pa deluje še z ročnim posredovanjem.

Razvoj telefonskega prometa v zadnjih letih najbolj ilustrira podatek, da je imela regija še 1961. leta le 600 telefonskih priključkov v avtomatskem prometu, leta 1975. pa 7.000, oziroma sedaj poprečje 2,64 priključka na 100 prebivalcev. Nekoliko boljši je položaj v sami občini Kraljevo, ki je imela 1975. leta 3,86 telefonskih priključkov na 100 prebivalcev, sedaj ob koncu leta pa že 4,30.

Poglaviten prispevek prispevek k boljšemu poprečju je dala nova kombinirana glavna in lokalna avtomatska telefonska centrala vrste metaconta, ki so jo naši monterji že poskusno vključili v javni promet. Glavna centrala ima 7.000 ekvivalentnih priključkov, lokalna pa v celoti 5.000 priključkov.

Iskra-Olimpija

Ne gre samo za najširše zanimanje naših delovnih ljudi za športno dejavnost, ampak tudi za uresničevanje ustavnih izhodišč na temelju svobodne menjave dela.

V tem duhu sta tudi SOZD Iskra in košarkarski klub Brest iz Ljubljane, ki se je s tem preimenoval v košarkarski klub Iskra Olimpija sklenila samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornosti. Interes je pri tem vzajemem. Košarkarji kluba Iskra-Olimpija, ki so najkvalitetnejša košarkaška skupina v Sloveniji in pomembna konkurenca v jugoslovanskem in mednarodnem merilu, potrebujejo gmotno podporo za svoje čimuspješnejše delovanje. Pripravljenost in razumevanje delavcev SOZD Iskra, da jim zagotovi podporo, je hkrati tudi dokaz, da naša delovna organizacija upošteva težnje po zdravem razvoju, posnema tekmovalne vzore, in skrbi za razvoj obrambnih sposobnosti, saj je med drugim tudi predvideno, da bo izbrana košarkaška elita Iskra-Olimpija tudi skrbela za rekreativne potrebe delovnih ljudi SOZD-a Iskre.

Po drugi srani pa je nedvomno tudi dragocen prijem moralne in gmotne reklame za ime in dejavnost Iskre tako v Jugoslaviji, kot tudi zunaj njenih meja, če v njenem imenu nastopajo tako odlični košarkaši.

Ta samoupravni sporazum, čigar podpis bo seveda odvisen tudi od širokega in demokratičnega soglasja vseh delovnih ljudi Iskre, ki se bodo izrekli prek svojih delegatov na delavskem svetu SOZD Iskra, bo, če bo sprejet, veljaven za dobo deset let. V tem času je sporazum v smislu postavk tega dogovora tudi možnost s strani ene ali druge stranke odpovedati z odpovednim rokom eno leto. Vendar pa smo prepričani, da do česa takega ne bo prišlo, pač pa, da bomo vsi v Iskri toliko bolj navijali za športne uspehe Iskra-Olimpija, saj bo vsak njihov zadenek v bistvu tudi naš zadenek.

Sicer pa je član poslovodnega kolegija zadolžen za stike z javnostjo, Boštjan Barborič v tej zvezi, kot najodgovornejši v povezavi med Iskro in javnostjo dejal:

POMEMBNA VLOGA MSO PRI RAZVOJU JUGOSLOVANSKIH TELEKOMUNIKACIJ

Letos slavijo v TOZD Montažno servisna organizacija v DO Iskri Elektromehaniki 25-letnico montažno servisne dejavnosti. Ob tako pomembnem jubileju nikakor ne moremo mimo njenega dela, ki je – v tesni povezavi s proizvodnjo telekomunikacijskih naprav – veliko pripomoglo k tako naglemu in uspešnemu razvoju telekomunikacij v državi. Montažno servisna organizacija prav gotovo mnogo doprinaša k skupnim interesom SOZD Iskra. V glasilu smo pred kratkim že obudili spomin na zgodovino omenjene dejavnosti v Iskri.

SLOVESNOST OB 25-LETNICI MSO

V tovarni Telekomunikacij na Ljubljani v Kranju so se v petek, 15. decembra, kmalu po končani prvi izmeni, zbrali člani kolektiva Montažno servisne organizacije. Najprej so se seznanili s predlogi samoupravnih splošnih aktov, ki so jih v večini preostalih temeljnih organizacij Elektromehanike sprejeli že 12. decembra. Sledil je referendum, na njem so se delavci MSO pozitivno opredelili do predloženih aktov.

Kmalu po končanem „uradnem“ delu srečanja so pričeli prihajati tudi pionirji montažne dejavnosti na področju telefonije in vabljeni gostje, ki so prišli na slavnostno srečanje delavcev TOZD MSO. Delavce, jubilarne dela in goste je najprej pozdravil predsednik DS MSO Vladimir Lampič. Nato je spregovoril direktor MSO Anton Demšar. Po izčrpnem orisu razvoja MSO je takole nadaljeval:

„V obdobju do leta 1970 je Iskra nadaljevala z osvajanjem tržišča javne telefonije, z modernizacijo in avtomatizacijo PTT omrežij in magistralnih prog. V tem času smo zmontirali 128 glavnih ATC in vozliščnih ATC s 113.000 lokalnimi priključki ter 315 končnih ATC s skupno 15.000 priključki. Tudi za železnico smo zgradili številne pomembne objekte, med njimi tudi tri tranzitne centrale. Te napore smo zmogli, ker je montaža takrat že imela sposoben tehnični kader, ki je pravočasno poskrbel za strokovno izpolnitev delavcev v montaži... Na koncu leta 1970 je bilo v Montaži že 205 delavcev.“

V nadaljevanju svojega govora je direktor Demšar opisal priprave, ki so bile potrebne v naslednjem obdobju za osvajanje nove tehnike, to je elektronskih telefonskih central Metacenta. V letu 1973 so pričeli, ob sodelovanju strokovnjakov firme BTM, z montažo prve elektronske centrale v Ljubljani, v naslednjih letih pa z montažo 13 tranzitnih elektronskih telefonskih central in mednarodne centrale v Beogradu. To je bilo obdobje nagle rasti, saj se je montaža raznih tipov central in spremljajoča dejavnost povečevala za 25 % letno.

PRELOMNICA V RAZVOJU MSO

„Iz tega obdobja bo ostal eden najpomembnejših mejnikov v razvoju montažne dejavnosti december 1974“, je poudaril Anton Demšar. „Takrat smo se delavci Montaže odločili, da se združimo v samostojno temeljno organizacijo združenega dela in se priključimo proizvajalcem telefonske opreme v Kranju. Naša odločitev je bila logična, saj je naše delo v okviru 80 % neposredno odvisno od proizvodov telekomunikacijskih TOZD Elektromehanike Kranj. Tako smo se po 20 letih spet vrnili v hišo, iz katere smo izhajali.“

Dobili smo samostojnost in pravice, da odločamo o rezultatih svojega dela, kot jih do takrat nismo poznali.

Celovit prikaz razvoja in hitrega vzpona kolektiva MSO je dala razstava fotografij v sejni sobi Elektromehanike.

Direktor MSO Anton Demšar govori zbranim delavcem in gostom.

munikacijske branže.

Za prihodnje leto načrtujemo okrog 50 % povečanje montažne dejavnosti. Zato že nekaj časa teče akcija za pridobitev 100 novih delavcev. Vendar še tako velika prizadevanja za pridobivanje in usposabljanje novih kadrov ne bodo pomagala brez investicijskih vlaganj. V banki že dlje čaka naš investicijski program v vrednosti 10 milijard din. V Iskri bomo morali najti način in sredstva, da ga bomo prihodnje leto realizirali v celoti.“

Zastavili so si zahtevne naloge; da bi te cilje lahko dosegli, bo treba večji poudarek dati organiziranosti MSO, predvsem organiziranju enot montažne operative in izboljšanju priprave objektov, kot je dejal tovarniš Demšar. Prizadevali si bodo tudi izboljšati sodelovanje z ostalimi telekomunikacijskimi temeljnimi organizacijami. Posebno skrb bodo še naprej namenjali kvalitetnemu obveščanju delavcev in dograjevanju samoupravnih odnosov.

Anton Demšar se je zahvalil vsem pionirjem telekomunikacij za njihove napore in trud, delavcem MSO za njihovo delo in čestital za uspehe, ki so jih v teh 25 letih dosegli. Zahvalil se je tudi gostom, poslovnim sodelavcem, vodstvu DO Iskre Elektromehanike in SOZD Iskra ter vsem, ki so kreirali poslovno politiko telekomunikacij. Iskri in pripomogli k razvoju Montažne servisne organizacije in s tem omogočili njenim delavcem sicer težko, vendar zanimivo delo, s katerim so in bodo odigrali eno izmed odločilnih vlog pri razvoju jugoslovanskih telekomunikacij.

Delavce MSO je pozdravil tudi dipl. ing. Aleksander Mihev, predsednik poslovnega organa DO Elektromehanike in jim v imenu celotne delovne organizacije čestital k jubileju: „Brez dvoma je bil v teh letih napravljen zelo velik razvoj. Zato gre zaslugi vsem, ki vam ni bilo žal prečutih noči, ko ste delali širom po naši domovini. Delali ste v Iskri, v organizaciji, kjer je osnovno vodilo borba za napredek, boljše in učinkovitejše delo.“

Pot še ni zaključena, naloge pred vami so zahtevne. Dosegli smo tisto točko, ko se pričinja strma rast, ne le v Iskri, temveč tudi v Jugoslaviji. Ali smo pripravljeni za tak vzpon? Še veliko je treba narediti na področju kadrov in opreme v našem tozdu. Prepričan sem, da bomo uspeli te naloge uspešno zaključiti,“ je končal Aleksander Mihev in se zahvalil članom kolektiva MSO za vložene napore in prispevek k rasti telekomunikacij v Iskri.

Jubilantom je čestital tudi predsednik KPO Aleksander Mihev.

V imenu republiške samoupravne interesne skupnosti za PTT promet v SR Sloveniji je zbranim čestital ob 25-letnici MSO tudi Jakob Berič, predsednik RSIS za PTT promet:

„Kolektivu MSO iskreno čestitam ob jubileju, ki pomeni 25 let uspešnega dela delavcev Iskre, ki so svoje delo in bogastvo znanja vtakli v komunikacijski sistem zvez v Sloveniji, Jugoslaviji pa tudi v svetu.“

Programska usmeritev vaše temeljne organizacije je zelo pomembna za kvalitetno in pravočasno izvršitev nalog SIS za PTT promet v SR Sloveniji, ki so opredeljene v sporazumu o

Malokdaj se vsi delavci MSO zberejo in pogovorijo o problemih in uspehih, vse preveč so razdrobljeni po državi pa tudi v tujini.

temeljnih plana razvoja PTT prometa v SR Sloveniji in v družbenem planu SRS za obdobje 1976–1980.“

SKUPNI USPEHI NA PODROČJU PROMETA IN ZVEZ

„V začetku tega meseca,“ je nadaljeval Jakob Berič, „smo na skupščini republiške SIS za PTT promet ocenili izvajanje planskih nalog na področju razvoja telekomunikacij v Sloveniji do leta 1980. Ugotovili smo, da brez uspešnega sodelovanja in ustreznega povezovanja med tozdi Iskro in PTT postavljenih nalog ne bo mogoče izvršiti.“

Naša republika gotovo spada med razvitejši del Evrope na področju družbenega in individualnega standarda. Za telefonijo tega ne moremo trditi, saj je povsod v razvitejšem svetu telefonski priključek že skoraj v vsaki družini. Tudi v Sloveniji želimo pripeljati telefon v vsako hišo. Po vseh občinah uporabniki telefonskih storitev postavljajo vedno odločnejše zahteve po boljših telefonskih zvezah in da postanejo telefonski naročniki. Vedno več je primerov, da se delovni ljudje in občani organizirajo v SIS za PTT promet, da lahko zagotovijo sredstva in zahtevajo telefonske priključke. Prevečkrat pa jim izvajalci povedo, da to še precej časa ne bo mogoče. To zahteva od vseh nas, da željam po boljših zvezah in novih telefonskih priključkih čimprej ugodimo. Pa ne

samo to: že v tem planskem obdobju je treba posebno skrb nameniti hitrejšemu razvoju PTT omrežja na manj razvitih in obmejnih območjih Slovenije, kar zahteva skladnejši razvoj naše republike.“

Jakob Berič je končal z željo, da bi se naše sodelovanje s samoupravnimi dogovori v SIS za PTT promet med izvajalci in uporabniki PTT storitev še okrepilo, da bi lahko naš družbeni in individualni standard tudi na področju telekomunikacij približali razvoju ostalih dejavnosti družbenega standarda.

Aleksander Mihev je MSO za prispevek k razvoju telekomunikacij v Jugoslaviji in ugledu Iskre podelil priznanje delavskega sveta Elektromehanike, ki ga je za kolektiv MSO prevzel predsednik DS Vladimir Lampič. Priznanja delavskega sveta sta prejela tudi Srečko Torkar in Savo Zubič, oba zaslužna člana kolektiva MSO, ki letos praznujeta tudi jubilej 25-letnega dela v Iskri. Razgovor z njima bomo zaradi pomanjkanja prostora objavili v prihodnji številki. Tedaj bomo objavili tudi seznam jubilarov dela.

Ob koncu srečanja so organizatorji pripravili krajši kulturni program, v katerem so sodelovali recitatorji Nuša Burnik, Tatjana Tušar in Janez Panjan ter moški pevski zbor Iskra. Sledilo je družabno srečanje kolektiva MSO ob prijetnih zvokih ansambla Planika.

Alojz Boc

Seminar za sindikalne delavce Elektromehanike

Za vsako kvalitetno in plodno delo je osnova znanje, pa naj si bo to na

Kitajski mladinci

Kranjsko Iskro je v ponedeljek, 11. decembra obiskala kitajska mladinska delegacija, ki se je mudila na dvodnevem obisku v Sloveniji.

„Kitajska mladina se vključuje v vsestransko sodelovanje z jugoslovanskimi vrstniki. Prizadeva si, da bi zdajšnje uspešno sodelovanje še razširila in utrdila,“ je dejal sekretar sekretariata CK Zveze komunistične mladine Kitajske Hu Či-li v pogovorih s predstavniki slovenske mladinske organizacije.

Kitajski mladinci so si v spremstvu predstavnikov mladinske organizacije DO Iskre Elektromehanike ogledali proizvodnjo tovarne Telekomunikacij. Pogovorov so se udeležili tudi predstavniki Občinske konference ZSMS.

A. Boc

ISKRA
Industrija za telekomunikacije,
elektroniko in elektromehaniko
KRANJ, n.sol.o.

Delavski svet TOZD TOVARNA TELEFONSKIH ELEMENTOV IN APARATOV
KRANJ

razpisuje

prosta dela in delovne naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

SEKRETARJA

Poleg z zakonom določenih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje
– imeti mora visoko izobrazbo pravne, organizacijske ali družboslovne smeri,
– 3 leta delovnih izkušenj,
– znanje svetovnega jezika,
– ustrezne moralno politične kvalitete.

Mandatna doba traja 4 leta. Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: ISKRA ELEKTROMEHANIKI KRANJ, 64000 Kranj, Savska loka 4, pod oznako: „za razpis sekretarja“.

Kandidate bomo o rezultatih razpisa obvestili v roku 60 dni po končanem razpisu.

Bližamo se zastavljenim ciljem

Poročilo o 9-mesečnem poslovanju

Prejšnji teden so delavski sveti TOZD in DSSS Iskre – Avtoelektrike Nova Gorica obravnavali poročilo o poslovanju za obdobje od 1. 1. do 30. 9. letošnjega leta. Iz poročila lahko povzamemo, da je znašala proizvodnja, ovrednotena po stalnih cenah v prvih devetih mesecih letošnjega leta kar 23 % več kot v istem obdobju lani, letni plan pa je bil dosežen 69 %. Nekoliko slabša izpolnitev plana proizvodnje v primerjavi s polletnimi rezultati je predvsem posledica manjšega števila delovnih dni zaradi rednih letnih dopustov. Prodaja, ki je potekala ugodnejše kot v istem obdobju lanskega leta je večja za 26 %, plan prodaje pa je bil izpolnjen 71 %. Še najugodnejša ugotovitev rezultatov poslovanja je prav gotovo dejstvo, da ni nobena temeljna organizacija poslovala z izgubo, kljub temu pa je treba skrbno paziti na vse elemente poslovnega procesa, da bo tudi letni zaključek ugoden.

PROIZVODNJA

Proizvodnja se je najbolj povečala v tovarni vžigalnih tuljav Bovec, kjer je za 52 % večja od lanske in v tovarni generatorjev in elektronike, kjer je za 40 % večja kot lansko leto. Seveda je obseg proizvodnje napram lanskemu večji tudi v ostalih TOZD. Skupaj za delovno organizacijo pa je obseg proizvodnje večji za 23 %.

Plan proizvodnje izpolnjujejo najuspešneje v tovarni vžigalnih tuljav v Bovcu, saj so dosegli že 83 % letošnjega plana in v tovarni velikih zaga-

njalnikov Nova Gorica, kjer so letni plan izpolnili s 74 procenti. Najslabše pa izpolnjujejo letni plan v tovarni generatorjev in elektronike in v tovarni odlitkov Komen, kjer so dosegli 61 % izpolnitve letnega plana. Kot vzroke za slabše izpolnjevanje letnega plana navajajo nepravčasne dobave materiala in večkrat neustrezno kvaliteto materiala. V tovarni odlitkov Komen pa je prišlo do izpada planirane proizvodnje zaradi trimesečne zamude pri dobavi novega stroja za tlačni liv. Tudi poslovanje tovarne delovnih sredstev Nova Gorica je potekalo v okviru zmogljivosti, saj so zaključili več generalnih remontov na strojih, jih nekaj preuredili in popravili.

INVESTICIJSKA DEJAVNOST

Investicijski program za tovarno avtoelektričnih vžigalnih sistemov Tolmin je v zaključni fazi in bo dokončan v tem kvartalu. Preostane samo še dokončanje rebalansa programa, ki je vezan na vžigalno svečko, saj je tudi za ta del že naročena vsa oprema. Prav tako se zaključuje I. faza investicijskega programa za tovarno odlitkov Komen. Za investicijski program tovarna vžigalnih tuljav Bovec in v tovarni žarnic Ljubljana se naroča predvidena oprema, medtem ko je oprema za investicijski program hladnega preoblikovanja delov za tovarno velikih zaganjalnikov že vsa naročena.

Investicijski program za tovarno velikih zaganjalnikov, tovarno delovnih sredstev in delovno skupnost skupnih služb napreduje počasi. Zbi-

rajo se definitivne ponudbe za domačo in uvozno opremo, pripravljajo se vloge za pridobitev uvoznega dovoljenja, izdeluje se projektna dokumentacija in pripravljajo odkup zemljišč.

Tekoče investicije predvidene v gospodarskem načrtu za leto 1977 in 1978 se izvajajo, vsa že definirana uvozna oprema je naročena, domača pa se naroča v okviru razpoložljivih finančnih sredstev.

PRODAJA

V obravnavanem obdobju je bila prodaja izdelkov Avtoelektrike za 26 % večja od prodaje v lanskem letu. Na domačem trgu se je prodaja povečala za 22 %, na tujih tržiščih pa za 55 %. Verjetno je najzadovoljnejši kolektiv tovarna vžigalnih tuljav Bovec, kjer je obseg prodaje najugodnejše narasel, pa tudi v tovarni malih zaganjalnikov so s prodajo zadovoljni. Tudi v ostalih TOZD je prodaja potekala dokaj ugodno, le v tovarni velikih zaganjalnikov se je povečala le za 6 %.

Prodaja za I. vgradnjo je bila manjša od planirane, saj smo plan izpolnili z 61 %. Do manjše realizacije od pričakovane je prišlo zato, ker so nekateri kupci kupovali manj naših izdelkov kot so prvotno najavili, nekoliko pa so za manjšo prodajo krivi tudi izpadi v proizvodnji.

Prodaja za II. vgradnjo je potekala zelo zadovoljivo. Letni plan je bil izpolnjen s cca 90 procenti, možnosti za prodajo pa so bile še večje, vendar nismo mogli ustreči vsem zahtevam kupcev zaradi premajhne proizvodnje nekaterih vrst naših izdelkov. To velja predvsem za zaganjalnik 5 KS (polmot) zaganjalnik AZD, nekatera stikala, rotorje, pastorko in pokrove iz proizvodnega programa tovarne malih zaganjalnikov. Prav tako je bilo to prisotno pri nekaterih vrstah dinamo in njihovih rotorjev, v manjši meri pa za nekatere vrste zaganjalnikov, rezervnih delov, predvsem pa za sklopke, pokrove in pastorko zaganjalnika za Z 1300 iz proizvodnega programa tovarne velikih zaganjalnikov. Tudi za tovarno generatorjev in elektronike, tovarno vžigalnih tuljav, tovarno žarnic in tovarno avtoelektričnih vžigalnih sistemov velja ista ugotovitev za večjo prodajo, predvsem alternatorjev AAK in AAQ, nekatere regulatorje NRE, elektronske regulatorje, za kolesne žarilke, za vse tipe avtomobilskih žarnic in za nekatere kontrolnike, predupore in ogrevalne svečke.

IZVOZ

V celotni delovni organizaciji smo v prvih devetih mesecih letošnjega leta izpolnili plan izvoza z 67,5 %. Zanimivo je, da so več kot 75 % izpolnitve letnega plana izvoza dosegli v tovarni vžigalnih tuljav v Bovcu, v tovarni avtoelektričnih vžigalnih sistemov v Tolminu in v tovarni odlitkov Komen. V teh tovarnah pa bi lahko izvozili še več, če bi bile proizvodne kapacitete večje.

Zastavljenih ciljev pa niso uspeli doseči v tovarni malih zaganjalnikov,

Priprave na dan JLA

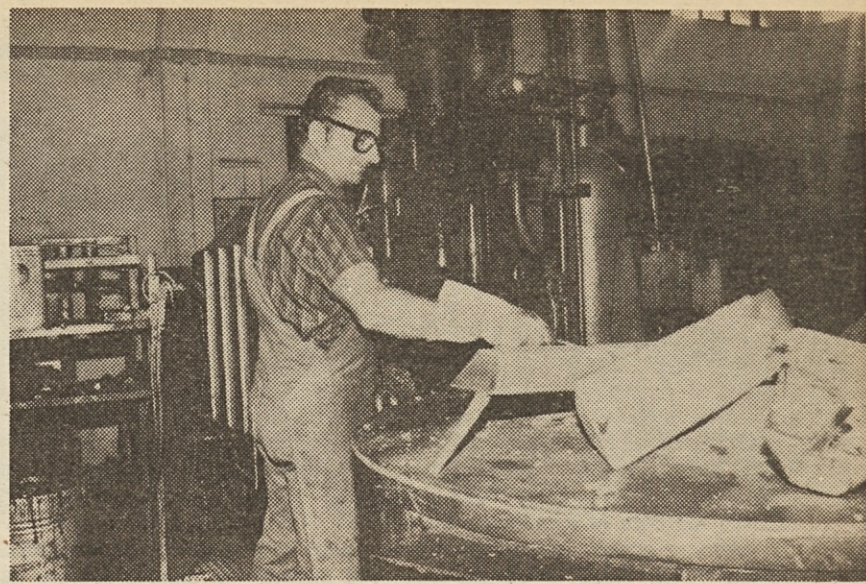
Mladi v Avtoelektriki so se prejšnji teden pospešeno pripravljali na praznik JLA – 22. december, saj mu želijo dati še večji poudarek kot prejšnja leta in pokazati mladim uniformiranim fantom iz obmejne karavle Lokvica na Krasu, da so se zavedali velike dolžnosti, ko je kolektiv Iskre Avtoelektrike sprejel sklep o pokroviteljstvu nad to karavlo.

Ves teden so potekala tekmovanja v malem nogometu med ekipami TOZD in DSSS (locirane v Novi Gorici), zmagovalna ekipa pa bo na dan JLA igrala finalno tekmo z ekipo vajakov iz omenjene karavle. Zmagovalna ekipa bo prejela pokal v trajno last, prispevali pa so ga mladi iz Avtoelektrike.

To pa še ni vse. Mladi iz Avtoelektrike, Park hotela iz Nove Gorice in mladina iz Opatjega sela bodo obiskali vojake – graničarje, ter skupno proslavili praznik s kulturnim programom, ki so ga pripravljali že dalj časa. Ob tej priliki bodo čuvarem naših meja izročili tudi praktična darila in tako še bolj navezali stike, ki jih gojijo že dolgo. Ob tem je vsekakor zanimivo tudi to, da teh stikov ne obudijo le ob praznikih, pač pa se vezi prijateljstva nadaljujejo skozi vse leto.

O samem poteku praznovanja bomo kaj več napisali v prihodnji številki našega glasila.

Marko Rakušček

Detajl iz tovarne odlitkov v Komnu.

velikih zaganjalnikov in v tovarni generatorjev in elektronike. Do neizpolnitve je prišlo predvsem zaradi izpada prodaje nekaterim kupcem (Renault, Iskra Milano, Romunija) in zaradi manjših dobav iz različnih vzrokov (Citroen, Pol-mot, Bosch).

DRAŽJI IZDELKI

V tretjem kvartalu letošnjega leta so se v skladu s spremembami cen v avtomobilski industriji dvignile tudi cene naših izdelkov.

Vsi dogovori sicer še niso zaključeni, vendar ocenjujemo, da se bodo naše cene na domačem trgu povečale za cca 7 %. Dogovori o povečanju cen potekajo tudi z zunanjimi kupci. Finančni rezultat izvoza se je nekoliko izboljšal na račun tečajnih sprememb in zaradi povečanja izvoznih premij.

Omenjene spremembe cen, tečajev in višine premij so nastopile proti koncu obravnavanega obdobja, zato na poslovanje v tem obdobju niso znatno vplivale.

Kljub nekaterim ugodnim rezultatom poslovanja v obdobju prvih devetih

mesecih letošnjega leta, ki kažejo, da so se nekatere negativne tendence v poslovanju, prisotne v lanskem letu in v letošnjem prvem polletju ublažile, z rezultati poslovanja še vedno ne moremo biti povsem zadovoljni. Predvsem moramo imeti tu v vidu, da ne izpolnjujemo vseh zastavljenih ciljev, ki smo jih zastavili v planskih dokumentih. Nedoseganje planirane proizvodnje v vseh TOZD, razen v tovarni vžigalnih tuljav Bovec in tovarni velikih zaganjalnikov Nova Gorica, kjer so letni proizvodni plan izpolnili s 74 %, nekateri izpadi pri prodaji, povečanje števila zaposlenih, visoka rast nekaterih stroškov in obveznosti, ter naraščanje osebnih dohodkov s skoraj enako stopnjo kot je porasel čisti dohodek, ima za posledico manjša vlaganja v sklade kot je bilo v planu predvideno.

V Avtoelektriki upamo, da bo ob koncu leta finančni rezultat poslovanja še izboljššan in da bo ob skrbni pozornosti na vse elemente poslovnega procesa tudi poslovanje v vseh temeljnih organizacijah brez izgube.

Marko Rakušček

INDUSTRIJA IZDELKOV ZA ŠIROKO POTROŠNJO

S seje delavskega sveta

V ponedeljek, 11. 12. 1978 je bila v sejni sobi v Škofji Loki 7. redna seja DS DO.

Prisotni so bili: Nastran Vinko, Eržen Rafko, Rakovec Janez, Trampuž Jože, Šabec Marjan, Može Marjan, Vučič Boris, Jovičević Boško, Štupar Slavka, Možnar Leon, Jesenovec Janez, Brezovar Lojzka, Mihelič Franc, Jurjavčič Marjan, Madronič Marija, Pahor Albin, Iglič Božo, Kolenc Marina, Friškovec Tone, Primožič Simon in Lavtar Tone.

Sejo je otvoril predsednik DS DO Pahor Albin, nato pa je predsednik poslovnega odbora Silvo Perko poročal prisotnim, da so na zadnji seji PO obravnavali devetmesečno poročilo o poslovanju DO v letu 1978 in ga kot takega tudi sprejemajo, ter ga predlagajo DS DO v potrditev.

V nadaljevanju je potem DS DO sprejel sklepe PO, ki so bili predlagani v cilju čim uspešnejše zaključka tega poslovnega leta in uspešnega poslovanja v 1. četrtletju 1978. (Mi smo o njih že pisali v prejšnji številki).

Člani DS DO so soglasno potrdili sklepe Poslovnega odbora in sprejeli devetmesečno poročilo na znanje. Edino Miran Jurjančič je imel pripombo glede točnosti podatkov za povprečne osebnih dohodke v njihovih TOZD, ki so bili prikazani v devetmesečnem poslovnem poročilu. Po njegovem mnenju so bili dohodki prikazani previsoko, ker je bil menda vstet v osebne dohodke regres za letni dopust.

Potem je prevzel besedo gl. dir. Primožič in prisotnim na kratko obrazložil pomen investicij, ki bodo v TOZD TV Pržan, Sprejemniki, Elektromotorji, Montaži in nekaj malega v TGA – Reteče.

Silvo Penko pa je prisotnim povedal, da je PO obravnaval in sprejel informacijo o investicijskih vlaganjih v naslednjem 5-letnem obdobju in da podpira predlog gl. direktorja, da komisija strokovnih služb DO v sodelovanju s službami TOZD ponovno preveri ekonomsko, tržno, tehnološko in gradbeno oceno predloženih elaboratov v cilju izgradnje modernih tovarn in razreševanje problemov prekrivanja proizvodnih programov.

Člani DS DO so se strinjali s predlogom poslovnega odbora.

O referendumu Samoupravnega sporazuma o združevanju v DO, ki je bil v vseh TOZD 23. 11. 1978 je spregovoril predsednik volilne komisije Rakovec Janez in povedal, da je referendum uspel, ter zato predlaga DS DO, da ga razglasi. (O izidu glasovanja

smo že poročali v našem časopisu).

Tako je na osnovi poročila o izidu referenduma DS DO tudi razglasil Samoupravni sporazum o združevanju v DO za sprejet.

O 3. redni seji predsedstva sindikata DO je nato poročal Marjan Može. Povedal je, da je predsedstvo obravnavalo in ocenjevalo dosedanje delo in aktivnosti na področju družbeno političnega dela, kakor tudi predvsem aktivnosti nadaljne samoupravne preobrazbe samoupravnih odnosov znotraj naše DO.

Pri tem je predsedstvo dalo poseben poudarek programu dela sindikata v naslednjem obdobju za katerega so programska izhodišča že sprejeta. (O njih smo že poročali v našem časopisu.) Dodali bi samo še ugotovitev, da kljub temu, da bodo ti samoupravni sporazumi izdelani najkasneje do marca 1979 in bo s formalno pravne plati zakonu zadoščeno, ne moremo nikakor biti zadovoljni s praktično izgrajenim nivojem samoupravnih odnosov. Še vedno so namreč prisotne dileme:

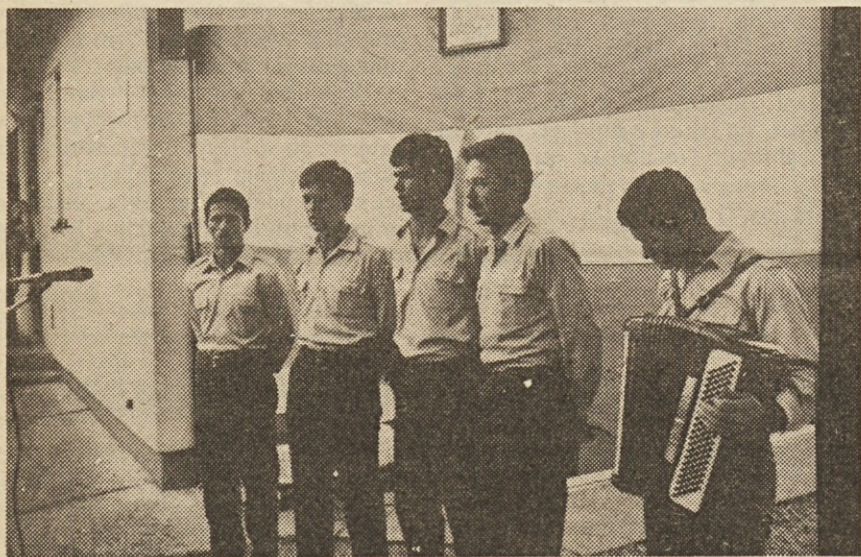
– o pravilni sestavi DO Široka Potrošnja, kjer naj bi med TOZD obstajale še drugače povezave od tržnih. Vsekakor je jasno, da trdnjših vezi ni mogoče ustvariti na obstoječih proizvodnih programih temveč le na bodočih skupno načrtovanih;

– o velikosti in sestavi TOZD znotraj Široke potrošnje, ki so v preteklosti bili vedno oblikovani kot DO in so tako obliko tudi ohranili še sedaj. Gre za vprašanje ali tudi posamezni deli današnjih TOZD ne zadovoljujejo pogojev o organiziranju v TOZD;

– o odnosih in vlogi delovne skupnosti skupnih služb DO ter njihovem zagotavljanju dohodka. Financiranje je ostalo namreč tudi poslej enako, ob nespremenjenih odnosih TOZD–DSSS;

– o vzpostavljanju takih produkciskih tokov, ki naj zagotovijo večjo akumulativnost širokopotrošne proizvodnje.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Ob vsakem obisku v karavli pripravijo tudi vojski kulturni program.

INDUSTRIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE

Seminar za sindikalne delavce Elektromehanike

(Nadaljevanje s 5. strani)

zaju, ko se stvari odvijajo nekako po planu, samoumevno zadovoljujemo in smo prepričani, da se stanje ne more več obrniti v povsem drugačna razmerja. Prav zaradi tega ne smemo biti zadovoljni samo s formalnim zadovoljevanjem zahtevanih nalog, pač pa se tudi vprašati, ali je iz naše strani, ki je v funkciji sindikalnega aktivista, že dovolj storjenega.

Za tokratni seminar lahko rečemo, da smo z udeležbo sindikalnih aktivistov popolnoma zadovoljni, pač pa struktura udeležencev ni zadovoljiva. Poleg sindikalnih aktivistov so se seminarja udeležili tudi predstavniki ZSMS Elektromehanike. Tema prvega dneva seminarja je bila posvečena gospodarskim dogajanjem v naši DO. Misli s tega področja je podal Ludvik Kuhar, član KPO. Iz diskusije, ki je sledila predavanju, je bilo razvidno, da se sindikalisti vse bolj zanimamo tudi za dogajanja na področju gospodarjenja. Za področje investicij v družbeni standard smo dobili vtis, da se bomo morali vsi skupaj bolj potruditi in končno tudi v tej smeri storiti dejanske premike.

Osrednja tema seminarja je bilo predavanje drugega dneva, to je tema Družbena samozaščita v OZD, ki jo je izvršno pripravil predavatelj Hinko Bratuž – ŌKI, strokovni sodelavec

RSNZ v Ljubljani. Z odlično pripravo in vodenim predavanjem, je na svojevrsten način vpeljal vse slušatelje v sprejemanje teme. Podana je bila z vmesnimi primerjavami, ki so plastično ponazarjale dogajanje živega organizma z našo organiziranostjo, ter podkrepljena s primeri iz naše polpreteklosti in je dosegla svoj namen pri slehernem od navzočih. Da je bilo temu resnično tako je dokaz, da kljub več kot za uro podaljšanim predavanjem, med navzočimi ni bilo videti utrujenosti in negodovanja. Prepričani smo, da je tema popolnoma dosegla svoj namen in bi jo bilo potrebno na podoben način prezentirati širšemu krogu naših delavcev.

V popoldanskem delu je o vlogi in nalogah sindikatov pri nadaljnji graditvi družbenopolitičnega sistema govoril Jože Tavčar, direktor Centra za samoupravo in normativno dejavnost pri RS ZSS. Tema je bila podana v dveh delih, podkrepljena s primeri dela sindikatov v delovnih organizacijah in s sklepi oziroma zaključki sindikalnih kongresov. Iz diskusije, ki se je razvila v nadaljevanju predavanja, je bilo čutiti, da smo se sindikalni aktivisti resnično vživeli v svojo vlogo, kajti razprava je posegla v glavnem na področje gospodarjenja, dohodkovnih in samoupravnih odnosov. Kljub temu, da smo celo soboto namenili predavanju se je izkazalo, da je potrebno podobna predavanja še organizirati, kajti prav gotovo so ostala vprašanja, o katerih je potrebno še spregovoriti.

M.Š.

PETNAJST LET ISKRE V TRBOVLJAH

Iskra je vse od svojih začetkov skušala svoj proizvodni program poglobiti in predvsem našo elektroniko čim bolj osamosvojiti. Ob hitrem povejanem razvoju elektronike se je pokazala potreba po proizvodnji polprevodnikov, oziroma polvodnikov, kakor smo jim rekli takrat. Raziskave in razvoj so tekle že prva leta po vojni in prva proizvodnja se je začela v kranjski Iskri. Ker pa jim je primanjkovalo delavcev in prostora je bilo treba graditi in sicer tam, kjer je bilo moč dobiti delavce, zlasti ženske. Raziskave so pokazale, da so take Trbovlje in Jesenice. Odločili so se za Trbovlje. Sklep o gradnji nove tovarne polprevodnikov v Trbovljah je sprejel DS Iskre Tovarne polprevodnikov Trbovlje (v ustanavljanju) 26. 12. 1963.

Tovarna polprevodnikov je organsko zrastle iz Iskre zaradi potreb na jugoslovanskem trgu. Raziskava tržišča je pokazala, koliko polprevodnega programa rabimo in sicer so ugotovili, da bodo leta 1972 rabile jugoslovanske tovarne 7,2 milijonov kosov polprevodnikov letno, v resnici pa jih sedaj samo v Trbovljah naredijo preko 100 milijonov, poleg tega še teče proizvodnja v dveh tovarnah v Srbiji in na Hrvaškem pa še uvažamo jih. Nihče ni pričakoval tako strmega vzpona porabe polprevodniške tehnike.

V Trbovljah je bilo leta 1963 na Zavodu za zaposlovanje prijavljenih prek 500 žena in deklet, ki so iskale delo. Takoj na začetku so sprejeli 100 delavcev, v veliki večini žensk, ki so se priučevali v Elektromehaniki in na Inštitutu Borisa Kidriča. Že sredi leta 1963 pa so začeli s proizvodnjo v več improviziranih prostorih v Trbovljah. Prve lopate so zasadili na občinski praznik, (obletnica zloma Orjuna) 1. 6. 1963. Na slovesni otvoritvi so bili zastopniki SRS in občine Trbovlje.

Tovarno so gradili v težkih pogojih, neugodnih za tako naložbo — med obdobjem gospodarske reforme. Zato

tovarna ni bila zgrajena taka, kakršno so projektirali. Vseskozi so med gradnjo popravljali načrte in jih krnili zaradi štednje. Zato je praktično tovarna še danes nedograjena, nima predvidenih klimatskih naprav, ni stavbe za obrat družbene prehrane, garderobe in prostorov za strokovne službe in ne skladišča. Vse to je improvizirano postavljeno v zgradbi proizvodnih prostorov. Celo centralne kurjave proizvodnja nima. Ogrevanje se s postopki in napravami, ki obenem z „vročo proizvodnjo“ grejejo tudi prostore.

Seveda je bilo v začetku najtežje za strokovnjake, ki so bili celo po svetu redki za to področje. Večinoma so prišli iz Kranja, kjer so se že prej ukvarjali s polprevodniško dejavnostjo.

Delavke so priučili delno v Kranju in Ljubljani, nekaj v Trbovljah in ob slovesni otvoritvi 1. 6. 1966, ko je prvi predsednik DS pokojni Janez Pikelj slovesno prerezal trak, je delo steklo s polno pro. Hiteli so z vlaganjem v kadre in štipendirali potrebne kvalificirane ljudi za svoje potrebe.

Tako so uspeli, da imajo danes ustrezno kadrovske zasledbo in kar je

skoro izjema, strokovnjakov jim ne manjka. Sicer so v projektu ob začetku gradnje predvideli, da bo možno zaposliti 700 delavcev, vendar jih je bilo letos zaposlenih povprečno 500, prostora pa je pri današnjem načinu proizvodnje a kakih 600.

Ob tem, ko govorimo o strokovnem kadru je prav, da povemo tudi to, da pri mnogih razvojnih nalogah v fundamentalni in aplikativni fazi sodelujejo z zunanjimi znanstvenimi ustanovami: Inštitutom Jožef Stefan, Inštitutom za vakuumsko tehniko in s Fakulteto za elektrotehniko ljubljanske Univerze.

Znano je, da je bila današnja TOZD Polprevodniki do leta 1972 v večini poslovnih težavah. Poslovanje je bilo v najboljših primerih na robu rentabilnosti, večkrat pa v izgubah. Kako je prišlo do tega? Predvsem so šli v začetku v preširok proizvodni program, ki ga niso mogli ne proizvodno, ne razvojno in tehnološko obvladati. Druga napaka pa je bil zelo drag nakup licenc in nakup izrabljene in zastarele opreme. Vse to je finančno izredno bremenilo poslovanje, ni pa prinašalo dohodkov. Tako so kupili licence od italijanske firme SGS, General Electrica in firme Knapič iz ZDA. Ta vla-

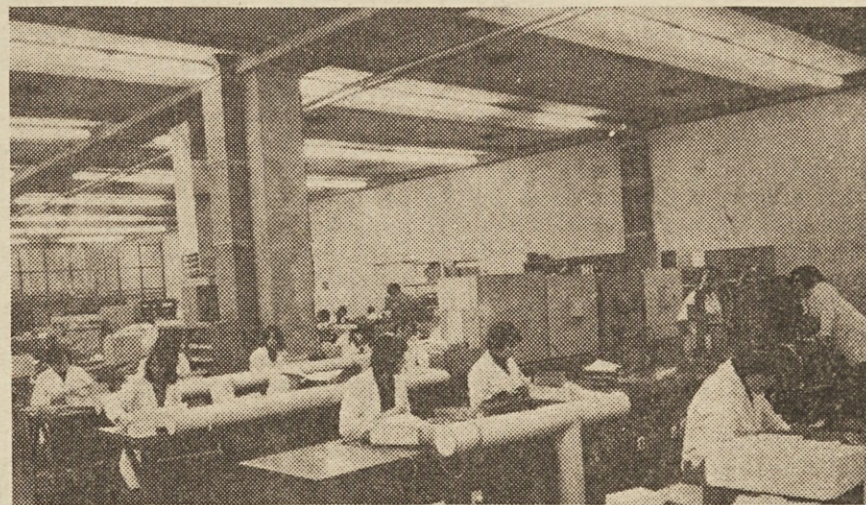

Otvoritev Tovarne polprevodnikov 1. 6. 1966, pri mikrofoni prvi predsednik DS Janez Pikelj.

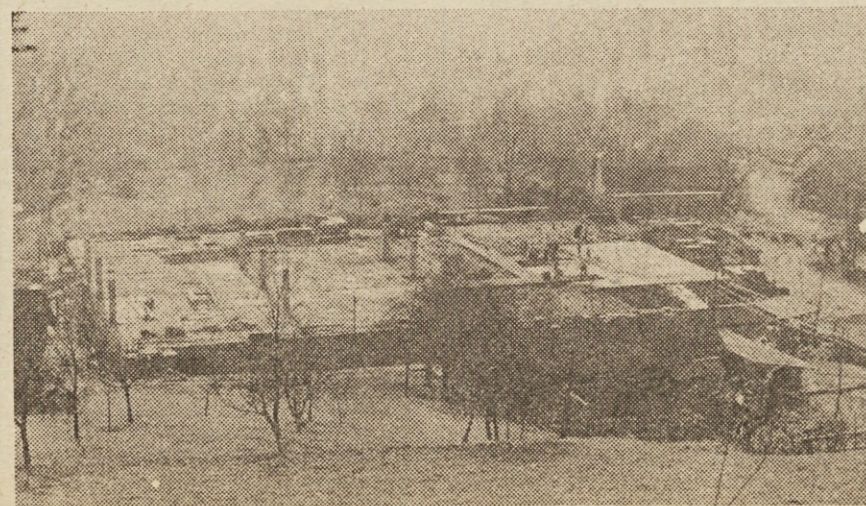
ganja izplačujejo še danes.

Tudi to je bilo napak, da so uvedli v proizvodnjo vrsto proizvodov, ki so doživeli na trgu neuspeh. Preveč je bilo eksperimentiranja in premalo praktičnih rezultatov na trgu.

In danes? Osnovni program bazira na silicijevih diodah. Proizvajajo močnostne diode od 1 A pa do 250 A. Načrtujejo pa že proizvodnjo močnostnih polprevodnikov do 500 A. Tako so kompletirali ponudbo, kar je bistveno važno za kupce in dvignili kvaliteto. Tako nimajo težav na trgu, nasprotno, prodali bi lahko mnogo več, če bi jim proizvodne kapacitete to dopuščale. Predvsem pa je važno, da v proizvodnjo „spustijo“ le tehnološko preizkušene elemente, za katere je zagotovljena kvaliteta in trg. Direktor Kovačič pravi: „Nekateri nas imajo za konservativce. Toda zavestno nočemo biti „revolucionarji

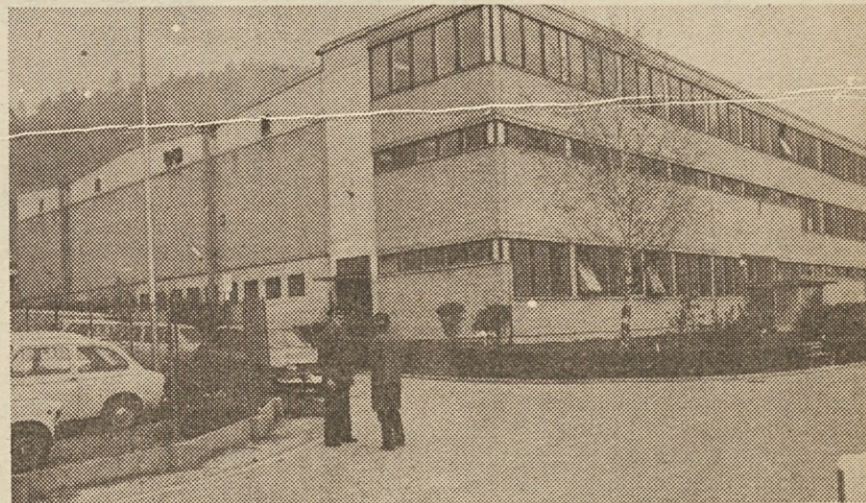
Močnostna linija v TOZD Polprevodniki.

Med gradnjo — 14. 11. 1963.

Prve lopate so zasadili 1. 6. 1963. Na sliki Lidija Šentjarc pri tem slovesnem aktu.

Delovni prostori so na griču sredi parka.

polprevodnikov“ za vsako ceno. Zadnje tri leta so uspeli poslovanje postaviti na trdno podlago in poslovna leta zaključujejo z lepimi rezultati.

Imajo pa lepe načrte in nekateri so že v razvoju. Tako razvijajo sončno celico (za pretvarjanje sončne energije v električno), sončne baterije, planarne diode in še nekatere. Pri teh razvojnih nalogah se poslužujejo tudi sredstev Republiške raziskovalne skupnosti in sodelujejo z inštitucijami, ki smo jih že omenili. Seveda pa pridno sodelujejo tudi domači strokovnjaki.

Sedanji lepo uigrani delovni kolektiv pojačan z zadostnim številom strokovnjakov je sedanjemu položaju kos. Kakor smo že rekli, načrtujejo več novih artiklov in tako sledijo razvoju elektroniike in potrebam trga. Ker pa

jim manjka zmogljivosti, se sproti mehanizirajo, avtomatizirajo in v okvirih programov zaposlujejo nove delavce. Mnogo izvažajo in zanimivo — cenami so konkurenčni na tujih trgih in bodo še bolj. V daljši perspektivi načrtujejo novo „poslovno“ stavbo, kjer bo restavracija, zdravstvena postaja, garderobe in prostor za strokovne službe. Treba to tudi zgraditi skladišče, ki je bilo projektirano že s tovarno pa nikoli zgrajeno.

Ko sem intervjuval neko delavko ob 15-letnici njenega dela v trboveljski Iskri, mi je rekla lepo misel, ki naj služi za zaključek: „Razumemo se, še več, zelo držimo skupaj. Imamo lepo tovarno, smo kakor sredi parka, osebni dohodki so še kar. Lepo nam je.“

F. Kotar

Ponosni smo, da smo postali Iskraši

domačo tovarno vred. Še dve sogovornici sem vprašal, kako gledata na prehojeno 15-letno pot v Iskri.

BOŽA POVH, delavka: Pred petnajstimi leti sem se zaposlila v trboveljski Iskri, ki je šele nastajala. Med prvimi sedmimi sem bila sprejeta. V začetku sem se vozila na uvažanja v Ljubljano na Inštitut Borisa Kidriča. V laboratoriju za polvodnike, kakor smo rekli polprevodnikom takrat, sem delala z ostalo Iskriko ekipo. Takrat so ravno delali na razvoju germanija. Po osemnajstih mesecih smo se preselili v Trbovlje, kjer smo delali v zasilnih prostorih, čez čas pa smo se selili v novozgrajeno lastno tovarno.

Boža je umolknila. Misli so ji poromale 15 let nazaj. „Trdi in lepi so bili ti časi. Seveda ne moremo primerjati takratne proizvodnje z današnjo. Danes je vse boljše in sodobnejše urejeno. Zlasti sodobna strojna oprema, sodobna organizacija in najmodernejši proizvodni artikli.

Iz tistih časov mi je ostalo najbolj v

(Nadaljevanje na 8. strani)

INDUSTRIJA IZDELKOV ZA SIROKO POTROŠNJO

S seje delavskega sveta

(Nadaljevanje s 6. strani)

Nadaljnji program dela odbora za razvoj samoupravljanja je naslonjen predvsem na uresničevanje zakona o združenem delu, oziroma na delo odbora za uresničevanje zakona. Tako predvideva, da bodo v obdobju do aprila 1979 sprejeti sledeči samoupravni akti:

— Statut DO IŠP — usklajevanje pripomb na seji odbora bo predvidoma od 1. do 18. decembra,

— Pravilnik o delovnih razmerjih v TOZD — poenotenje nekaterih zadev v delovni organizaciji — razprava na odboru bo predvidoma v drugem četrtletju 1979 — od 1. 4. do 30. 6.

— Sporazum o pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci TOZD in DSSS. Usklajevanje pripomb iz javne razprave bo cca 15 dni pred predvidenim sprejemom,

— Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih in odgovornostih med delavci proizvodnih TOZD in TOZD Prodaja. Usklajevanje pripomb bo 15 dni pred predvidenim sprejemom,

— Samoupravni sporazum o skupnih osnovah za delitev dohodka in čistega dohodka. Usklajevanje pripomb bo predvidoma 15 dni pred sprejemom,

— Samoupravni sporazum o skupnem prihodu in skupnem dohodku. Usklajevanje bo predvidoma 15 dni pred sprejetjem,

— Uskladitev samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah temeljev plana DO. Usklajevanje bo 15 dni pred sprejemom,

— Pravilnik o inovacijah — drugo četrtletje 1979,

— Uskladitev samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev z zakonom o ZZZ. Prav tako statutih TOZD.

— Pravilnik o kreditiranju stanovanjske izgradnje.

Naštet samoupravni akti in obstoječe razmere bodo nedvomno prinesle zahteve po spremembah obstoječih samoupravnih aktov. Zaradi tega bo nadaljnje delo odbora posvečeno dograjevanju obstoječe samoupravne zakonodaje TOZD in DO.

Člani DS DO so se strinjali s sklepom Predsedstva sindikata in so tudi sprejeli program dela odbora za izvajanje ZZZ in odbora za razvoj samoupravljanja. Predsedniki odborov pa so dolžni sprotno poročati DS DO o izvajanju programov.

Potem je prevzel besedo gl. dir. Primožič, ki je v svojem poročilu na kratko poročal o stanju po TOZD ob devtmesečnem poročilu. Ugotovil je, da sam rezultat ni tako slab, toda da s takim delom ne bomo mogli ustvariti prihodnje leto boljših rezultatov. Za dobre rezultate dela je potrebno razumevanje in medsebojna povezanost TOZD, kajti zelo težko je delati v taki DO, kjer še sedaj niso urejeni medsebojni odnosi.

V nadaljevanju razprave je DS DO sprejel v vednost, da so se zelo zaostriili odnosi med TOZD Montaža in TOZD Elektromotorji. Po krajši razpravi pa je DS DO ugotovil, da so zelo kritični tudi odnosi v sami TOZD Montaža. Sprejel je sklep, da je potrebno te odnose čimprej urediti, vendar pa je obveljalo mnenje, da bo zelo težko najti pravo rešitev.

Boris Čerin

(Nadaljevanje s 7. strani)

spominu, kako so me obiskali sodelavci — sindikalisti v bolnici za Novo leto. Prišli so voščit in mi prinesli darilo. 24 nas je bilo v bolniški sobi, toda samo naši iz Iskre so bili tako pozorni. Ja, ja, skupaj smo držali.“

Albin Mak, inženir: V TOZD Polprevodniki sem zaposlen od začetka tovarne in to je doslej moja prva in zadnja zaposlitev. Leta 1963 sem se zaposlil in na stažiranje so me poslali v kranjsko Elektromehaniko. Uvajanje sem začel v proizvodnji. Mislim, da so nas takrat zelo lepo „vpeljali“ v delo. Ves delovni proces smo si ogledali, ga otipali in v njem sodelovali. Tako smo točno videli, kaj se dela in kako. Nato pa smo počasi prešli na širše področje in tako sem postal konstrukter. Delali smo na selenskih stavkih, ki pa so bili že takrat zastareli in v razvoju so že razvijali silicijevne elemente. Edini artikel v proizvodnji polprevodnikov so bili selenski stavki, ves ostali polvodniški program pa je bil šele v razvoju.

Program dela je bil zelo ozek, saj je praktično vse šele nastajalo. Vso to problematiko smo ob uvajanju zelo dobro spoznali in to od blizu. Mislim,

da so nas uvedli celo bolje, kakor to počnemo z novimi mladimi strokovnjaki danes, kljub vsem planom, načrtom in smernicam. Lotili smo se od vseh strani bistvenega — dela v proizvodnji in za proizvodnjo. Seveda pa je bilo ob tem mnogo zanosa in entuziazma. Za nas mlade je mnogo pomnilo že to, da smo postali člani renomirane Iskre.

JOŽA VIVOD, radiomehanik: Tudi jaz sem se zaposlila leta 1963 in sem ostala ves čas v Polprevodnikih. Spomini? Lepi so, a tudi težavi ni manjkalo. Predvsem mi ob petnajstletnici prihaja v spomin velikanski napredek v primeri s časom, ko smo začeli. Samo količine naše proizvodnje pogledajte. Mehanizirali in avtomatizirali smo se in jasno je, da naredimo daleč več, kakor prve, pionirske čase, ko je bilo še toliko fizičnega dela. Pa tudi kvaliteta naših izdelkov je zrastle. Znani, cenjeni in iskani smo z našimi polprevodniki doma in po svetu.

Moram pa reči, da sem v petnajstih letih dela v Iskre zelo lepo združevala delo v tovarni in delo doma. Ker sem žena in mati, so s tem računali v tovarni. Moram poudariti, da so imeli v naši tovarni vedno razumevanje za človeka.

KF

pesnik ujel utripe današnjega tržaškega slovenskega trenutka, v katerem se prepletata boj za obstanek in napor za ohranitev notranje podobe zamejskega Slovenca. Podobno usodo bosta doživeli tudi dve, že napovedani deli s področja likovne umetnosti in sicer knjiga Tomaža Brejca „Slikarstvo od 14. do 19. stoletja na slovenski obali“, v kateri avtor ugotavlja, da se je na slovenski obali slikarstvo od renesanse dalje razvijalo pod plodnim vplivom evropskih, zlasti benečanskih slikarskih tokov in iz pobud domačih slikarjev. Uvodna študija Brejčeve knjige raziskuje nivo okusa v Slovenski Istri skozi tri stoletja, ki je odločal o nakupu in domači produkciji tabelskih slik, v osrednjem delu knjige pa so opisane vse in situ in muzejsko ohranjene tabelne slike na slovenski obali. Knjiga vsebuje tudi reprodukcije bolj ohranjenih in značilnih tabelskih slik, bibliografijo in imensko kazalo. Tudi drugo delo, knjiga dr. Ivana Sedeja „Oris ljudskega stavbarstva v slovenski Istri“ bo izšla prihodnje leto. Avtor ugotavlja, da zaledna slovenska Istra skriva v svojih nedrih nešteto drobnih zakladov izvirnega ljudskega snovanja, ki se ga je tu ohranilo iz starejših časov več kot v katerikoli drugem predelu Slovenije. Posebno zanimivo je ljudsko (kmečko) stavbarstvo iz starejših obdobij. Sedejev oris ohranjenih prič preteklosti bo dobrodošel ne le za potrebe etnoloških in spomeniškovarstvenih ved, ampak tudi za potrebe urbanističnega planiranja in izletniškega turizma.

Dolg iz leta 1978 je tudi knjiga Bogomila Biteznika in Pavla Pečarja „Splošna zdravstvena služba in zdravstveno zavarovanje na južnem Primorskem in v slovenski Istri po letu 1945“. Delo je več let nastajalo pri komisiji, ki jo je imenovala zdravstvena skupnost Koper. Avtorja obravnavata splošno zdravstveno službo in zdravstveno zavarovanje na južnem Primorskem in v slovenski Istri v času avstro-ogrske monarhije, pod italijansko vladavino, med NOB, v času STO in od leta 1954 do danes, pri čemer je težišče obravnave na času po letu 1945.

Tudi znanstveni zbornik pod naslovom „Oton Župančič v prevodih“ bo izšel prihodnje leto, pri čemer je moč v opravičilo dejati le to, da je bilo znanstveno posvetovanje na to temo v organizaciji Društva slovenskih književnih prevajalcev komaj pred dobrim mesecem v Novem mestu.

Zavlekla se je tudi izdaja zbornika za humanistične, družboslovne in naravoslovne raziskave „Slovensko morje in zaledje“, ki ga založba Lipa objavlja enkrat letno.

In končno sta tu še dve slovenski noviteti, iz načrta za 78. leto, ki bosta izšli prihodnje leto. To je Prešernov „Sonetni venec“ z likovnimi prilogami Mihe Maleša, ki ga bo založba Lipa izdala v sodelovanju z Založništvom tržaškega tiska in delo Milka Matičetova „Linčica Turkinčica“, v katerem je naš znani raziskovalec ljudskega blaga iz Rezije zbral zbirko pripovednih pesmi prav tako iz Rezije. Knjiga nosi naslov po pesmi, ki govori o kralju Matjažu v turški ječi, od koder ga reši „Turka kralja hči“, Lenčica, po rezijansko Linčica. Zbirka obsega deset ljudskih epskih pesmi in dve umetni, avtorski. Izvirnim pesemskim besedilom so priložene zbiralčeve „presaditve“ v knjižno slovenščino, medtem ko bodo nekaterim pesmim dodane tudi melodije s komentarnjem Valensa Voduška.

Iz italijanske književnosti so se zakasnila tri dela in sicer pesniška zbirka Piera Paola Pasolinija „Nove zgodovine levice“ v prevodu Andreja Medveda, roman Fulvia Tomizze Boljše življenje v prevodu Rada Bordona in „Škofova soba“ Piera Chiare.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektriko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana.

V. d. glavni urednik Mitja Tavčar
Odgovorni urednik: Dušan Željznov, tehnični urednik: Janko Colnar
— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Elektromehanika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Boris Čerin D O (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE) in Marko Rakušček (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Prešernova 27, telefon: 24-905, int. 48 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Na vprašanje, kaj pa imajo že dokončno določenega in sprejeteja za prihodnje leto pa nam je Jože Hočvar povedal, da jim je Pavle Zidar predložil svoje novo literarno delo pod delovnim naslovom „Prešustnica“, ki obravnava problematiko sodobnega življenja. Tudi Dimitrij Rupel je pripravil zbirko svojih novel iz sodobnega slovenskega meščanskega življenja, medtem ko se je treba za nadaljnji letnik Pesniških listov še dogovoriti dokončno z Založništvom tržaškega tiska, s katerim založba „Lipa“ skupaj izdaja omenjeno zbirko.

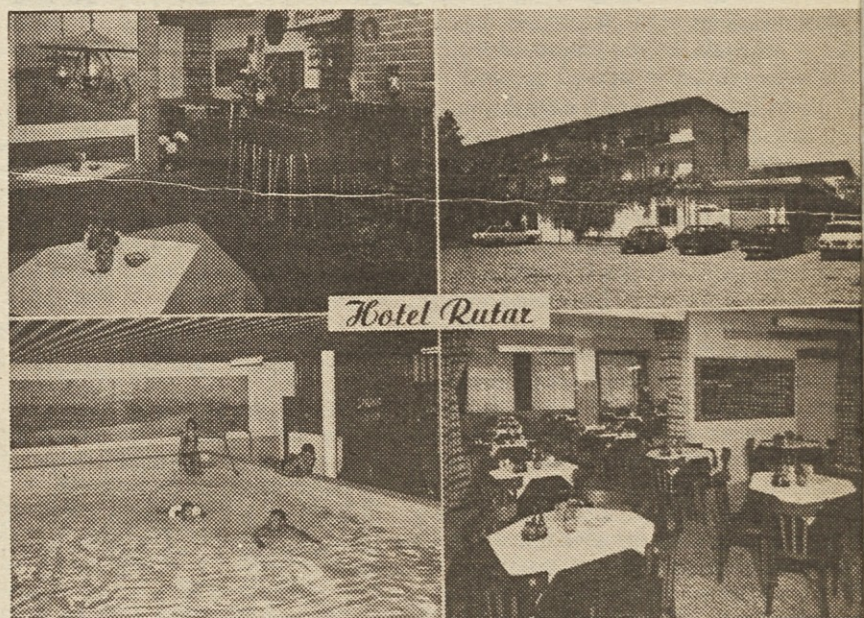
Jože Hočvar je v nadaljevanju razgovora omenil, da bo zagotovo izšel tudi novi letnik zbornika „Slovensko morje in zaledje“ za leto 1979. S področja literarnih ved pa je Denis Poniz pripravil za prihodnje leto eseje

o problemih sodobne slovenske zgodovine.

Med znanstvenimi deli, ki naj bomo izšli prihodnje leto, pa bo vsekakor pomembno Gombačevo delo „Socialna demokracija v Trstu“, ki jo bo založba izdala skupaj z Založništvom tržaškega tiska iz Trsta.

Vsekakor obeta tako izpolnitev načrta za 1978 kot nekatere napovedi za prihodnje leto precej zanimivo in tehtno knjižno boro te naše koprské založbe, ki sicer po svojem obsegu ne sodi med velike slovenske založbe, a vendar opravlja s svojim delom sistematično in načrtno pomembno funkcijo na našem obalno-primorskem območju, ko s svojo tematiko globoko posega v preteklost, sedanost pa tudi prihodnost tega območja.

Dušan Željznov

V okviru sodelovanja ISKRE s Koroško dijaško zvezo

ORGANIZIRAMO SMUČANJE NA PECI

Nastanitev v hotelu RUTAR Dobrla vas.
Cena aranžmaja za teden dni je 2.800 din po osebi, v kateri je vključen prevoz do žičnice, žičnica in polpenzion.
Hotel ima bazen in savno.

TERMINI

05. I. — 12. I. 79
12. I. — 19. I. 79
09. II. — 16. II. 79
18. II. — 25. II. 79

Ob prijavi je treba vplačati akontacijo 500 din, razliko pa najkasneje 10 dni pred smučanjem.
Vse informacije in prijave sprejema Anka Sotlar — PPC — tel.: 324-061, int. 16-96.

Del udeležencev planinskega izleta v neznanu.

PLANINCI SMO ZAKLJUČILI SEZONO

Z izletom v neznanu smo planici Elektromehanike zelo uspešno zaključili letošnje planinsko sezono. Kljub izredno slabemu vremenu spomladi in še daleč v poletju, smo plan, ki je bil sprejet na obnem zboru skoraj v celoti izvedli. Dokaj pohvalno je tudi to, da so bili izleti dobro obiskani in organizirani. Dobra in strokovna organizacija je že polovica izleta, če pa k temu dodamo še lepo vreme in dobro disciplino udeležencev, se izlet resnično lahko konča v zadovoljstvo vseh.

Zadnjega izleta v neznanu se je spet udeležilo rekordno število članov našega kolektiva. Število pa smo morali omejiti zaradi prostora pri Tavčarju v vasi Četena ravan pod Starim vrhom, kamor nas je vodila naša pot. Šofer Janez, ki nas je zložil v Sp. Luši, se je kar malo nasmešnil, ko sem mu naročil, naj nas popoldne počaka v Delnicah v Poljanski dolini. Najprej gozdovi v višjih legah, nato megla, so pot v neznanu res ovili v popolno neznanost, saj mnogi do zadnjega niso vedeli, kam smo namenjeni. Dobro razpoloženje, ki je vladalo vso pot, se je pri Tavčarju še okrepilo, ko so nas lepo postregli z čajem brez ali z vejico.

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta

ALOJZA KRČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem Merilnih naprav ter sošolcem in učiteljem s poklicne šole ŠC Iskra Kranj za izrečeno sožalje, denarno pomoč in vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti

sinova Slavko in Benjamin Krč.

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame

TEREZIJE TOMŠIČ

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam oddelka Žične zveze in osnovni organizaciji sindikata TOZD IPT za darovane vence in izraženo sožalje

sin Janez Tomšič

ZAHVALA

Ob boleči izgubi

naše drage mame

in stare mame

MARIJE PETRIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD Stikala za podarjeni venec, denarno pomoč in izrečeno sožalje

vsi njeni.

Kaj pripravlja koprška založba »Lipa«

Ko smo se z urednikom koprške založbe „Lipa“ Jožetom Hočvarjem pogovarjali o programu njihove založbe za prihodnje, 1979. leto, nam je najprej omenil, da bo prihodnje leto izšla še cela vrsta knjig, ki jih je imela

založba v svojem programu za 78. leto, vendar se je njihov izid iz teh in onih vzrokov tako zakasnil, da bodo doživele svoje premiere v prihodnjem, 1979. letu.

Med takšnimi deli je pesniška zbirka Ace Mermolje „Med kaktusi kuham kavo“, v kateri je mladi tržaški

Prebrali smo za vas

Okupacija skozi otroške oči bi lahko vsebinsko najkrajše označili mladinski roman Branka Šomna „Med v laseh“. Ali pa, kot je avtor sam zapisal v posvetilu svojemu delu:

„To je knjiga o otroštvu generacije, ki se je rodila pred drugo svetovno vojno na levem bregu Mure, da bi v njej sodelovala kot šoloobvezna mladina, prisiljena govoriti drugače kot njihove matere.“

Ne vem, če se je vse tako, kar sem opisal, zgodilo v natanko takšem vrstnem redu, morda sem zamešal tudi imena in ljudi, mogoče kaj izpustil ali pozabil, pa vendar: hotel sem izrezljati skromen okvir za mladost in njene sanje, ki smo jih v tistih letih izsanjali in kasneje celo delno uresničili ...“

Te, sicer skromne in tople uvodne besede in misli je avtor v svojem mladinskem romanu zelo dobro uresničil, saj njegova knjiga ni zanimivo in privlačno branje samo za mladino, temveč tudi za odrasle bralce. Knjiga je zlasti zanimiva v tem, da nam razkriva in zelo plastično riše podobo našega Pomurja in predvsem Murske Sobotne pod madžarsko okupacijo, ki se je, vsaj navidezno in po obliki, ne pa v svojem bistvu, razlikovala od drugih okupatorjev, ki so bili po aprilski vojni tako razkosali Slovenijo. Toda to seveda še zdaleč ni vse, ker delo presega madžarsko okupatorski okvir s svojo svežino, neposrednostjo in tudi tanko občutljivostjo doraščajočega šolarja, ki je imel odprte tako oči kot ušesa, pri vsem tem pa neuničljivo voljo do življenja, igranja, kljubovanja in tudi do šole — čeprav madžarske.

Predvsem velja opozoriti na uspešna prizadevanja našega pisca, da se je znal med pisanjem vživeti v psiho in način življenja ter mišljenja šolskega, doraščajočega „mulca“ ter prav skozi to izpovedati in povedati marsikaj, kar je za vedno ostalo v njegovem spominu in prerastlo standardno otroško in šolsko dobo. Vojna in okupacija sta namreč kljub vsem vragolijam, lepotam otroškega sveta in doraščajoče mladosti nenehno prisotni, z njo pa nacionalna in socialna diferenciacija med šolarji samimi, ki predstavljajo pester mozaik murskosoboškega življa, od zavednih Slovencev, preko madžaronov in Madžarov tja do Židov in luteranov, kar je vse dajalo še poseben pečat temu zaspanemu mestu ob Muri.

Pri tem pa ne smemo pozabiti tudi na določen, včasih skoraj otožen humor, ki lepo dopolnjuje in plemeniti vso to zgodbo neponovljive mladosti in dozorevanja pod okupacijo, kar je vsekakor zanimiv in lep prispevek k naši tako imenovani literaturi o našem narodnoosvobodilnem boju, ki je imel na srečo toliko oblik in načinov kot je bilo pri nas končno ljudi in tudi mladine.

Šomnov mladinski roman „Med v laseh“ je torej zanimiva in tople napisana knjiga o nekem doraščanju v grozljivi in vedno prisotni vojni in okupaciji, ki sta na to mladost in to doraščanje še kako vplivali in ostali za vedno prisotni v tej podobi prekmurske, murskosoboške pa tudi slovenske mladosti.

Šomnov mladinski roman je izšel kot 63. zvezek Kurirčkove knjižnice z ilustracijami Melite Vovk-Šihove pri založbi Borec v Ljubljani. D.Ž.